ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
IX СКЛИКАННЯ
ШІСТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сьома

Стенограма пленарного засідання
12 жовтня 2026 року

Київ 2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
IX СКЛИКАННЯ

ШІСТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сьома

Стенограма пленарного засідання
12 жовтня 2026 року

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Понеділок, 12 жовтня 2026 року)

Частина сьома

Година запитань до Уряду …6

Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного …15

Прийняття Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» …15

Внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України» …19

Прийняття рішення про надання доручення Голові Верховної Ради України Стефанчуку Р.О. щодо невідкладного підписання прийнятого Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України» та негайного направлення його на підпис Президентові України …24

Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення ефективності приватизації державного майна» …25

Голосування пропозиції про запрошення Прем'єр-міністра України Корецького С.Ф. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України для надання інформації …30

Прийняття в першому читанні за основу проєкту Закону України
«Про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо зарахування плати за оформлення та видачу документів у галузі державного експортного контролю до спеціального фонду державного бюджету» …31

Голосування пропозицій про:

запрошення голови Київської міської державної адміністрації, міського голови Кличка В.В. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України на 12 годину для надання інформації …35

включення до порядку денного сесії проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо перенесення термінів запровадження електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах» …36

Розгляд проєкту Закону України
«Про базову соціальну допомогу» …37

Результати поіменного голосування

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

Зал засідань Верховної Ради України
12 жовтня 2026 року, 10 година 4 хвилини
(Після перерви)

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати! Переходимо до роботи. Нагадую, що здійснюється пряма трансляція нашого засідання.

Слава Україні! Шановні народні депутати, у пленарному засіданні Верховної Ради України беруть участь Прем'єр-міністр України Сергій Федорович Корецький та члени Кабінету Міністрів України. Прошу привітати *(Оплески)*.

Шановні колеги, відповідно до Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання. У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні народні депутати, сьогодні день народження у нашої колеги народного депутата України Наталії Романівни Піпи, фракція «Голос». Давайте її привітаємо, побажаємо невичерпної енергії, наснаги та плідної праці на благо України *(Оплески)*.

Шановні народні депутати, пропоную за парламентською традицією розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває 13-й рік незламного протистояння українського народу збройній агресії російської федерації, і вже п'ятий рік – в умовах повномасштабного вторгнення. Щодня російська федерація продовжує атакувати українські міста і села, забирати життя мирних людей, руйнувати житлові будинки, мости і дороги, об'єкти енергетики, водопостачання та зв'язку – усе необхідне для повсякденного життя українців. Лише за останні тижні десятки мирних жителів, серед яких діти, загинути внаслідок російських ударів по Краматорську, Прилуках, Запоріжжю. Ворожі атаки забрали людські життя і в Києві, Харкові, Сумах, Івано-Франківську, інших населених пунктах України. Висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким загиблих та бажаємо якнайшвидшого одужання усім постраждалим.

Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять усіх захисників і захисниць, які віддали життя за Україну, та мирних жителів, зокрема дітей, чиї життя забрала російська агресія.

(Хвилина мовчання).

Шановні народні депутати, відповідно до статті 229 Регламенту Верховної Ради України та ухваленого Погодженою радою депутатських фракцій і груп рішення сьогодні проводиться «година запитань до Уряду». На засіданні Погоджувальної ради була визначена тематика «години запитань до Уряду». За пропозицією депутатських фракцій і груп члени Кабінету Міністрів сьогодні відповідатимуть на запитання щодо виконання Державного бюджету України на 2026 рік та основних параметрів Державного бюджету України на 2027 рік.

Пропонується така послідовність проведення години запитань: доповідь з визначеної теми члена Кабінету Міністрів – до 10 хвилин; запитання від депутатських фракцій і груп до членів Кабінету Міністрів з визначеної теми – до 30 хвилин; запитання народних депутатів до членів Кабінету Міністрів з визначеної теми – до 30 хвилин (до 1 хвилини – запитання і 2 хвилини – відповідь на нього). Усього: 1 година 10 хвилин.

Перед початком «години запитань до Уряду» звертаюся до членів Кабінету Міністрів України та народних депутатів України щодо необхідності врахувати, що пленарне засідання проходить у відкритому режимі, у зв'язку з чим прошу не озвучувати інформації, яка може завдати шкоди національній безпеці України, дотримуватись вимог законодавства у сфері охорони державної таємниці та обігу іншої інформації з обмеженим доступом, не допускати розголошення такої інформації.

Шановні народні депутати, нагадую, відповідно до частини третьої статті 229 Регламенту на «годині запитань до Уряду» можуть порушуватись лише питання з визначеної теми.

Шановні народні депутати, на трибуну Верховної Ради України для доповіді та відповідей на запитання запрошується міністр фінансів України Сергій Михайлович Марченко.

Будь ласка, Сергію Михайловичу, до 10 хвилин.

МАРЧЕНКО С.М., *міністр фінансів України*. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні народні депутати! Хочу поінформувати вас про стан державних фінансів, виклики, з якими ми зіткнулися в цьому році, рішення, які ухвалює уряд для забезпечення фінансової стійкості держави, та про перспективи фінансування на 2027 рік.

У 2026 рік Україна увійшла в умовах повномасштабної війни, безпрецедентних потреб сектору безпеки і оборони та значної залежності бюджету від міжнародної фінансової підтримки. На початок року ми мали сформований запас фінансової міцності, який спирався на бюджетні ресурси, залучене внутрішнє і зовнішнє фінансування та на домовленості з міжнародними партнерами щодо подальшої підтримки України. Залишки коштів на Єдиному казначейському рахунку та кошти Державного бюджету України на рахунках в банках на початку 2026 року становили 477 мільярдів гривень. Важливо наголосити, що цей фінансовий запас був створений у 2025 році з розумінням того, що перше півріччя 2026 року буде надзвичайно складним.

Державним бюджетом України на 2026 рік передбачалися видатки у розмірі понад 4,5 трильйона гривень. Потреба в зовнішній підтримці була визначена на рівні близько 50 мільярдів доларів США. Тобто майже половина коштів для фінансування видатків державного бюджету мала надійти саме від наших міжнародних партнерів. Але ці кошти нам надавали не просто так, а за виконання зобов'язань, на які ми всі давали згоду, парламент ратифікував Угоду з Європейським Союзом щодо залучення фінансування в рамках *Ukraine Support Loan*.

Протягом першого півріччя уряд забезпечив надходження до загального фонду державного бюджету у розмірі майже 2 трильйони гривень або на 46 відсотків більше аналогічного показника 2025 року, податкова та митниця стабільно виконували плани. Але ситуація потребувала більш радикальних рішень, і цього виявилося недостатньо. Міжнародна допомога, яку ми отримували, також була недостатньою. Замість в середньому 4,5 мільярда доларів, які мали отримати, починаючи з січня, ми отримали в середньому лише 1,5 мільярда доларів. Помісячно ситуація виглядала так: січень – 2,4 мільярда доларів США, лютий – 1,5 мільярда доларів США, березень – 1,7 мільярда доларів США, квітень – 1,3 мільярда доларів США, травень – 500 мільйонів доларів США, і в червні надійшло від Європейського Союзу11,3 мільярда доларів США.

Таким чином новий уряд з початку своєї каденції зіткнувся з безпрецедентними викликами. Перше. Зовнішньополітичні виклики через вибори в багатьох країнах, політична вразливість країн-партнерів та часта зміна політик щодо України.

Друге. Економічний виклик: постійні обстріли бізнесу, знищення складських приміщень та логістичних маршрутів, блокування портів, втрата впевненості споживачів, що суттєво погіршило стан економіки, яка і до цього часу демонструвала слабкі темпи зростання. За даними восьми місяців економіка показала майже нульовий приріст реального валового внутрішнього продукту. За січень–вересень загальний фонд держбюджету вже недоотримав майже 50 мільярдів гривень запланованих доходів, із яких 32 мільярди гривень – у серпні та вересні. По року недонадходження податкових платежів можуть становити очікувано 70 мільярдів гривень. Інфляція прискорюється під впливом зростання витрат і порушення постачання. У вересні споживчі ціни зросли на 2,1 відсотка, а річна інфляція зросла до 10 відсотків.

Третє. Маємо військовий виклик через загрозу реактивних «шахедів» і необхідність винайдення швидкого рішення для їх спрямування та протидії.

Четверте. Проходження опалювального сезону, особливо в столиці та інших великих містах.

Крім того, новий уряд зіткнувся з проблемою виконання міжнародних зобов'язань, яка тягнеться ще з 2025 року, і як наслідок – недоотримання зовнішньої допомоги в достатніх обсягах. Зокрема затримка макрофінансової допомоги обсягом 4,25 мільярда доларів США, яку ми мали отримати ще

у серпні-вересні, рівноцінна півторамісячному доходу державного бюджету і сплати податків бізнесу. Тобто це дуже суттєвий ресурс, який ми недоотримали, і тому у нас є певні проблеми.

Ми всі маємо розуміти, що продовження війни вимагає все більше і більше ресурсів, кожного року ціна війни зростає. Якщо у 2022 році потреба оборонного сектору становила 105 мільярдів доларів США, то зараз видатки на оборону становлять 155 мільярдів доларів США. На фоні інтенсифікації бойових дій сили безпеки та оборони станом на серпень зафіксували недофінансування в розмірі 27 мільярдів доларів США до кінця року. Причиною цього стало те, що партнери не забезпечили надання двосторонньої допомоги, і зараз ми активно шукаємо рішення.

Разом з цим внаслідок невиконання взятих на себе міжнародних зобов'язань ми вже недоотримали 29,5 мільярда доларів США. Цю цифру маємо скорегувати на останні транші, а обсяг коштів, які мають надійти до кінця року, все одно надзвичайно великий. Наразі ідеться про виживання України, про розуміння того, наскільки це критично. Ми можемо, і зараз є достатньо можливостей, надолужити зазначений геп, виконати ті реформи і зобов'язання, які стоять перед парламентом і урядом. Наприклад, прийняти законопроєкти щодо оподаткування посилок, оподаткування платежів, встановлення зони платежів в євро (SEPA), призначення членів Рахункової палати, оцінки майна, відновлення конкурсів на державну службу, відновлення положення про РЕР та інші надзвичайно важливі законопроєкти. Я закликаю народних депутатів цей тиждень присвятити прийняттю цих важливих законопроєктів.

У жовтні ми, на жаль, зайшли у кризу ліквідності. В даний час фінансуються лише оборонні видатки, пенсії, заробітні плати та соціальні допомоги. Також було ухвалено рішення щодо пріоритезації видатків, призупинено фінансування капітальних видатків до відновлення Єдиного казначейського рахунку. Ідеться не про скасування програм чи відмову від робіт, а про перенесення частини видатків на кінець року. Мета цього кроку – перенести на кінець року розподіл наявного ресурсу в розмірі близько 39 мільярдів гривень відповідно до пріоритетів.

Крім того, станом на сьогодні на Єдиному казначейському рахунку накопичилося 46 мільярдів гривень непроведених платежів. Тимчасово призупинено фінансування на ремонт доріг, утримання і розвиток адміністративних центрів, ремонт установ покарань, придбання шкільних автобусів, поточний та капітальний ремонт житлового фонду, підготовку до опалювального сезону та закупівлю обладнання для резервного живлення. З розумінням кризової ситуації урядом нещодавно були розблоковані плани стійкості. Сподіваюся, відповідні головні розпорядники – органи місцевого самоврядування вчасно зможуть підготуватися до опалювального сезону. Крім того, платникам податків призупинено бюджетне відшкодування ПДВ на суму 18 мільярдів гривень.

Уряд активно здійснює кроки щодо пошуку внутрішніх ресурсів. Зокрема активізовано роботу робочої групи з питань детінізації, в рамках її роботи будуть

напрацьовані пропозиції щодо уникнення штучного дроблення бізнесу, протидії незаконному виробництву та продажу тютюнових виробів, детінізації ринку праці, нецільового використання гуманітарної допомоги та інших питань, суттєво активізували запозичення на внутрішньому ринку, вже практично виконали річний план запозичень, але нарощуємо запозичення, щоб мати достатню ліквідність, щоб здійснювати насамперед соціальні платежі і для сектору безпеки і оборони. Ми активізували наш міжнародний трек, працюємо з Європейським Союзом, Міжнародним валютним фондом, країнами Великої сімки, Світовим банком та іншими партнерами. Наше завдання – не просто домовитись про загальні обсяги допомоги, нам потрібні конкретні графіки надходження коштів, передбачуваність фінансування та узгодженість рішень на рівні всіх ключових партнерів. І Європейський Союз відіграє визначальну роль у цій підтримці. У цьому році ми вже отримали 10 мільярдів євро, до кінця року додатково плануємо отримати ще 17 мільярдів євро.

Окрім того, в рамках роботи з міністрами фінансів європейських країн ми з ними зустрічалися в Ірландії, доносили наші потреби, в тому числі щодо сектору безпеки і оборони. Була зустріч з керівництвом Міжнародного валютного фонду. Є розуміння, що нам потрібно зробити для того, щоб подовжити програму фінансування з боку Міжнародного валютного фонду.

Ми активізували роботу з країнами G7 – Японією, Великою Британією, Канадою. Є необхідні кроки, є план щодо того, як спільно ми можемо реалізувати ці кроки. Але кошти нам дають не як даність. Щоб їх отримати, ми маємо спільно виконати план дій і наші зобов'язання.

На 2027 рік потреба є такою: дефіцит бюджетної потреби – 30 мільярдів євро, непокрита оборонна потреба – ще додатково 40 мільярдів євро. Ми розраховуємо, що наші партнери допоможуть нам знайти спосіб, як вирішити і закрити ці потреби. Також ми активно працюємо з іншими країнами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Михайловичу.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на запитання з визначеної теми «години запитань до Уряду». Нагадую: 1 хвилина – на кожне усне запитання та 2 хвилини – для відповіді на нього.

Волинець Михайло Якович, фракція «Батьківщина». Будь ласка. Він передає слово Тимошенко.

Будь ласка, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Фракція «Батьківщина». Пане міністре, ми всі розуміємо, що ситуація з фінансами в Україні вкрай критична, сьогодні не фінансуються навіть першочергові видатки. Наприклад, грошове забезпечення для військових зараз затримується. Життя дітей не є у безпеці, тому що навіть побудовані підземні

школи, які є одночасно і бомбосховищами, і захистом дітей від атак, не фінансуються. Не фінансуються ключові соціальні програми.

У мене запитання: чому фінансуються дві найпотужніші компанії, які близько 100 мільярдів гривень щороку отримують на велике будівництво, так звані дорожні роботи, за вересень профінансовані мінімум на 10,7 мільярда гривень? Це те, що ми побачили? Це що, першочергові видатки? Також зберігаються на цей і наступний роки сотні мільярдів гривень для Національного банку.

МАРЧЕНКО С.М. Шановна Юліє Володимирівно, дякую за ваше запитання. Хочу уточнити ваші коментарі і дещо спростувати.

Перше. Грошове забезпечення військовослужбовців фінансується вчасно і в повному обсязі. Усі соціальні програми фінансуються вчасно і в повному обсязі. У нас немає і не передбачається до кінця року затримок щодо жодних програмам, і є розуміння, яким чином це закривати.

Друге. Щодо порівняння з фінансуванням доріг. Перші платежі, заблоковані в казначействі у вересні, стосувалися і фінансування доріг. Як тільки будуть прийняті відповідні закони, фінансування буде розблоковано, в тому числі й доріг. Те, що ви кажете про фінансування доріг або якихось інших програм капітального виробництва, є неправдою. Ми не фінансуємо жодних капітальних видатків. Нещодавно було відновлено фінансування лише планів стійкості, але там незначна сума, і це дозволить нам підготуватися до опалювального сезону. Ще раз кажу, ми відновимо ліквідність казначейського рахунку, як тільки необхідні закони будуть прийняті парламентом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Никорак Ірина Петрівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

НИКОРАК І.П., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Прошу передати слово Герасимову Артуру Володимировичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Шановні колеги! Насамперед я вдячний уряду за можливість сьогодні поспілкуватися з його членами. Бо три тижні тому народні депутати були дуже здивовані, що двері парламенту були закриті, а уряд поїхав у Буковель. Пріоритети були з'ясовані.

Друге. Пане Сергію, ви кажете, що треба терміново приймати закони. То звертайтеся до монобільшості, яка на три тижні пішла невідомо куди.

У мене два дуже конкретних запитання. Звертаюся до вас і до Прем'єр-міністра. Ви кажете, що в нас катастрофа з грошима. Але це не заважає вам виділяти 26 мільярдів гривень на дороги (розпорядження Кабінету Міністрів від 21 серпня 2026 року № 835-р), на марафон, кешбек і все інше. Це перше запитання.

І друге запитання. Чи підтримуватиме уряд пропозицію фракції «Європейська солідарність» спрямувати понад 500 мільярдів гривень на армію, замість корупційних видатків, дорожнього крадівництва, марафону, популізму і таке інше?

Дякую.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую, Артуре Володимировичу, за ваші запитання. З приводу доріг я вже сказав. Ми не фінансуємо жодних капітальних видатків. Накопичена заборгованість буде розблокована лише після голосування законів. Коли ви апелюєте до мене, що це має голосувати монобільшість, я вам відповідаю, що це зобов'язання Верховної Ради. Ратифікація *Ukraine Support Loan* – це спільне рішення всіх фракцій парламенту щодо підтримки цих зобов'язань.

Зараз ми кажемо, що маємо затримки з 2025 року через неприйняті закони. Я до вас апелюю: ми маємо спільно знайти рішення.

З приводу зазначених вами програм. Вони також не фінансуються, бо кошти на їх реалізацію відсутні.

Щодо пошуку джерел для фінансування Збройних Сил. Будемо працювати спільно з вами, іншими фракціями парламенту, бюджетним комітетом для відпрацювання пропозицій. Зазначені 500 мільярдів гривень, на мій погляд, є завищеною цифрою. Але якщо ви вкажете джерела для фінансування, ми готові їх розглядати, щоб наші Збройні Сили були сильнішими. Але хочу, щоб ми адекватно оцінювали наші можливості.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Михайловичу.

Батенко Тарас Іванович, депутатська група «Партія «За майбутнє».

БАТЕНКО Т.І., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець)*. Дякую. Прошу передати слово Антону Яценку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Антон Яценко. Будь ласка.

ЯЦЕНКО А.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область,*

самовисуванець). У мене два запитання. Перше – до міністра фінансів. Ви кажете, що бюджетна діра на рівні 70 мільярдів гривень. А чи не буде так, що дефіцит, як прогнозують деякі експерти, становитиме і 140, і 170 мільярдів гривень? Що ми робимо для уникнення такої ситуації?

І друге запитання до Прем'єр-міністра. Під час вашої співбесіди з групами і фракціями ми говорили про Умань. Наразі там, на жаль, утворений індустріальний парк «липовий», щодо якого БЕБ розслідує кримінальне провадження. У схемі задіяний Уманський університет. Це одні й ті самі люди. Але чомусь міністр освіти і науки пан Бутенко ігнорує всі звернення депутатів. Ми не знаходимо в цьому розуміння. Ви як Прем'єр-міністр можете втрутитись в ситуацію і припинити корупційні схеми, що відбуваються в місті Умані (індустріальний парк та університет), де одні й ті самі бандити фігурують у справах з розкрадання гуманітарної допомоги і керують зараз?

Дякую. Дайте відповідь, будь ласка.

МАРЧЕНКО С.М. Я відповім на перше ваше запитання щодо, як ви сказали, діри. Це не діра, це недонадходження податків через об'єктивні причини. Якщо ви уважно стежите за ситуацією, яка відбувається в економіці, бачите як знищується бізнес, логістика, заблоковані порти, знищується металургія, то треба розуміти, важко очікувати від бізнесу, який знищений, сплати податків у тому обсязі, який був запланований. Але це не означає, що ми не робимо кроки для того, щоб відновити це. Більше того, як я зазначав у своєму виступі, ми суттєво, понад план, наростили обсяг внутрішніх запозичень, щоб перекрити недонадходження податків у цьому році.

Тому, я думаю, ситуація контрольована. Єдине, що ми не можемо контролювати, це виконання наших міжнародних зобов'язань. Тут ми маємо спільно попрацювати і прийняти ті закони, які потрібні для розблокування міжнародної допомоги. Я розраховую на вашу підтримку в цьому питанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Арешонков Володимир Юрійович, депутатська група «Довіра».

АРЕШОНКОВ В.Ю., *член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 64, Житомирська область, самовисуванець)*. Прошу передати слово Бакунцю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Андрійович Бакунець. Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»)*. Шановний пане Голово! Шановний пане міністре! Депутатська група «Довіра», Львівщина. Розуміємо всю критичність

ситуації в бюджеті. Звичайно, пріоритетом номер один видатків є сили безпеки і оборони, і ми з цим погоджуємося. Одначе висловлю застереження, яке мають всі органи місцевого самоврядування. Ви все-таки трохи змініть пріоритезацію щодо виплат з Єдиного казначейського рахунку, аби комунальні підприємства могли закривати заробітні плати своїм працівникам, а також здійснювати оплату за енергоносії, паливо. Це дуже важливо.

Розкажіть, будь ласка, яка взагалі ситуація з Єдиним казначейським рахунком, і коли вона буде виправлена. Це перше.

І друге. Чи закладені в проєкті бюджету на наступний рік такі самі кошти, як на цей рік, на соціальну допомогу чорнобильцям?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, відповіді на запитання ми почуємо після завершення повітряної тривоги.

Що з процедури, Дмитре Олександровичу? Будь ласка, кажіть.

РАЗУМКОВ Д.О., *народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Руслане Олексійовичу, в мене є пропозиція: поставити на голосування процедурну пропозицію про продовження нашої роботи під час жовтого режиму тривоги. Ну багато підприємств працює. Хто не згоден, той…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дмитре Олександровичу, це все добре, але, на жаль, ми обмежені постановою, яку прийняли в цьому залі. Щоб мати це право, треба змінити постанову. Дякую.

Шановні колеги, в Києві оголошено повітряну тривогу. Прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, розміщеної на ваших робочих місцях. Продовження пленарного засідання розпочнеться через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу займати свої місця.

Шановні народні депутати, завершилася повітряна тривога, і відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев’ятого скликання в умовах дії воєнного стану» ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, на засіданні Погоджувальної ради домовилися, що через цю атаку ми завершили «годину запитань до Уряду», тому переходимо до…

Дмитре Олександровичу, у вас з процедури? Тільки, будь ласка, з процедури. Потім – Гетманцев з процедури.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, за всієї поваги, що означає: ми домовилися на засіданні Погоджувальної ради? Є закон України. Минулого разу уряд поперся в Буковель. Цього разу куди він поїхав? У нас є «година запитань до Уряду». До цього уряду, як і до будь-якого іншого в Україні, на жаль, дуже багато запитань. Вони що, перевтомилися? Нехай повертаються у зал, і почнемо працювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Ні, не дякую. Скажіть, будь ласка, на якій підставі Верховна Рада України прийняла таке беззаконне рішення?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пояснюю вам. Відповідно до статті 229 Регламенту Верховної Ради України «година запитань до Уряду» триває одну годину. Одна година, на жаль, завершилася *(Шум у залі)*. Ідемо далі. Переходимо… *(Шум у залі)*.

Гетманцев – з процедури. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., *голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні друзі, сьогодні жовта тривога з'їла у нас пів дня. Але ми маємо прийняти рішення, необхідні для країни. Я розумію, що декому в залі треба висловитися, пропіаритися, тому вимагають дотримуватися мирних процедур, які сьогодні нам не доступні. У зв'язку з цим прошу розглянути завтра на засіданні Погоджувальної ради, я не хочу зараз ставити це на голосування, можливість щодо розгляду питань, допоки не буде вичерпаний порядок денний. Якщо хтось хоче говорити, будемо слухати, але не розійдемося, допоки не будуть прийняті всі рішення.

Більше того, я хотів би, щоб Верховна Рада публікувала список народних депутатів, які присутні у залі і приймають рішення, і тих депутатів, які відсутні, щоб ми розуміли, хто в ці важкі часи працює на країну, а хто вдає, що працює.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, давайте ми будемо витрачати цей час якось більше для України. Добре?

Будь ласка, Артуре Володимировичу.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги! Шановні українці! Мені дуже дивно чути від монобільшості: працювати до вичерпання порядку денного. Звичайно, фракція «Європейська солідарність» підтримує це і працюватиме. Але хочу

нагадати, ви прийняли рішення поїхати в Буковель із залу засідань, ви прийняли рішення три тижні не працювати в пленарному режимі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, давайте я не буду запитувати, хто де ці три тижні був і якою міжнародкою займався. Добре? Дякую.

Разумков, завершальний виступ з процедури, і перейдемо до голосування. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Я був у Києві, щоб не було запитань. Це перше.

Друге. Минулого тижня, коли була «година запитань до Уряду», чому не було тут уряду? Дайте, будь ласка, відповідь, Руслане Олексійовичу.

І третє. Чому розійшлися на три тижні? Я до вас особисто звертався з проханням провести засідання на минулому і позаминулому тижнях. Немає такого бажання. Не було бажання у монобільшості. Сьогодні воно з'явилося.

Тому прошу поставити на голосування пропозицію сьогодні працювати, допоки не будуть розглянуті всі питання порядку денного.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитре Олександровичу, ми і так будемо працювати, допоки не буде вичерпаний порядок денний.

Шановні колеги! Все. Крапка.

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного я пропоную провести сигнальне голосування. Прошу народних депутатів перевірити наявність вашої особистої картки в пульті, що знаходиться на вашому робочому місці. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів на табло.

Шановні народні депутати, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 214.

Проголосували: за – 214, проти – 9, утрималися – 3, не голосували – 77.

Шановні колеги, перелік питань, схвалених Погоджувальною радою депутатських фракцій і груп, вам надано. Переходимо до розгляду питань.

Отже, пропонується розгляд проєкту Закону «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» (№ 10147). Друге читання.

Ми домовилися, що спочатку виступить з обґрунтуванням Юлія Володимирівна Тимошенко, до 4 хвилин, бо вона першою подала, і просить поставити на голосування п'ять поправок для підтвердження *(Шум у залі)*. Добре, до 5 хвилин і далі голосуємо, але постарайтеся вкластися.

Будь ласка, Юліє Володимирівно, і далі будемо голосувати.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, вам пропонується проєкт Закону «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» (№ 10147). На сьогодні у Трудовому кодексі практично все це питання вирішено в повній гармонії з роботодавцями, профспілками, урядом, і працює. Запропонований законопроєкт реально скасовує всі гарантії для працівників стосовно захисту їх здоров'я на робочому місці. Можу вам сказати, це один із законопроєктів, який перетворює працюючих людей на безправну, абсолютно незахищену державою рабську силу. Уявіть собі, ним скасовуються всі ключові пільги і гарантії для тих працівників, які працюють на шкідливих виробництвах та в умовах праці підвищеної небезпеки. Зокрема це все стосується пільгового пенсійного забезпечення, оплати праці в підвищеному розмірі, скорочення тривалості робочого часу, додаткових оплачуваних відпусток. Скасовується навіть безоплатне лікування тих, хто отримав травму на виробництві. Крім того, знімається відповідальність з роботодавців за створення безпечних умов праці. По суті, законопроєкт відкрито готує підґрунтя для потужних, глобальних міжнародних корпорацій, які будуть сюди заходити. Тобто перед їх заходом треба наших працюючих людей перетворити на безправних рабів.

Можу вам сказати, що цей законопроєкт не є євроінтеграційним. Це повний обман, брехня. Він прямо суперечить Директиві Ради 89/391/ЄЕС від 12.06.1989 року, де чітко говориться, що неприпустимо будь-якими законами відносно працівників погіршувати їх умови праці, це суперечить європейським практиці і директивам.

У нас є Угода про асоціацію з Європейським Союзом, стаття 296 якої прямо забороняє послаблювати або знижувати рівень охорони праці. Тобто законопроєкт суперечить і нашій Угоді про асоціацію.

Якщо проголосуєте за цей законопроєкт, ви б'єте по гірняках, металургах, хіміках, тих, хто працює в фармацевтичній галузі, багатьох працівниках нашої країни. Хочу запитати: чим вони заслужили, що ви в них забираєте останні гарантії?

Крім того, проти цього законопроєкту виступили 14 українських галузевих професійних спілок. Вони передали свої звернення до голів фракцій, Голови Верховної Ради, профільних комітетів, попросили кожного депутата не голосувати за цей законопроєкт. Міжнародна організація праці написала звернення, в якому наголосила на невідповідності нормам конвенцій, які вона прийняла.

Скажіть, хто є ініціатором перетворення наших працюючих людей на рабів? Хто за цю колонізацію? Якщо ви визначаєтесь, тоді йдіть до своїх виборців і закликайте їх підтримувати цей геноцид українського народу.

Я закликаю вас проголосувати проти, не дати жодного голосу, тому що це недопустимо для європейської країни. Проти цього виступила і глобальна система профспілок *IndustriALL*, яка включає 52 мільйони працюючих по всьому світу.

Вони звернулися до Голови Верховної Ради України з проханням не ставити цей законопроєкт на голосування.

Прошу не підтримувати. Наша команда голосує проти, підтримує працюючих людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галино Миколаївно, як доповідача з цього питання прошу вас дати відповідь. Будь ласка, до 2 хвилин, і голосуємо.

Прошу народних депутатів зайняти свої місця. Зараз Галина Миколаївна коротко доповість щодо зауважень, потім по черзі ставитиму поправки на підтвердження, і голосування про прийняття законопроєкту в цілому.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М., *голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні колеги, в Україні зараз діє Закон «Про охорону праці». Але навіть назва закону не відповідає європейській, бо в Європі це безпека і здоров'я на роботі. Чинний закон за роки незалежності України призвів до того, що кількість загиблих та інвалідизованих осіб на підприємствах, хоч ми і втрачаємо промислові галузі, збільшується. Це означає, що він нікого не захищає, а травмування, смерті та інвалідність й далі продовжуватимуться, якщо не змінимо механізм на європейський.

Щодо закидів про те, що цей законопроєкт не відповідає конвенції МОП і європейським директивам. Це неправда. На сайті Верховної Ради України ви можете побачити аналітичні матеріали на 194 сторінках щодо відповідності *acquis* ЄС і конвенціям МОП. Інформація, яку сьогодні розповсюджують про те, що начебто проєкт закону не відповідає конвенції МОП, стосується першого його читання. МОП навіть не переклала законопроєкт, який розміщений на сайті Верховної Ради України з 26 травня 2025 року. Півтора року законопроєкт на сайті, лише зараз згадали про життя і смерть працівників та людей, які працюють на шкідливих виробництвах. Ми ходимо по дуже тонкому льоду. Відповідність *acquis* ЄС зрозуміла, але, крім того, це частина *Ukraine Facility*. Це означає, що в разі, якщо ми не отримаємо фінансування на наш рахунок, наш тонкий лід фінансування армії у листопаді буде теж під питаннями, бо фінансування покривається частиною траншу *Ukraine Facility*. Це додатковий аргумент, який не можна не брати до уваги. Прошу підтримати цей законопроєкт.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця. Колеги народні депутати, будь ласка, займіть свої місця *(Шум у залі)*.

З процедури? Юліє Володимирівно, ви вже виступали 5 хвилин. Давайте ми спочатку проголосуємо ці поправки *(Шум у залі)*. Добре, тільки з процедури, Юліє Володимирівно. А народних депутатів прошу зайняти свої місця.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Пане Голово, до вас офіційно звернулися 14 українських галузевих профспілок з проханням не підтримувати цей проєкт закону. Чому зараз не оголосити всій команді парламенту, що всі профспілки України категорично проти цього проєкту?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юліє Володимирівно, по-перше, це не з процедури, по-друге, ви декілька разів про це сказали з трибуни. Всі почули.

Шановні колеги, зараз я почергово ставитиму на голосування враховані поправки для їх підтвердження. Після цього буду ставити на голосування пропозицію про прийняття законопроєкту в цілому як закон.

Отже, поправка 4. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Давиде Георгійовичу, відпустіть паству, будь ласка, займіть своє місце. Голосування щодо підтвердження поправок.

Поправка 4 врахована, народна депутатка Тимошенко просить поставити її на підтвердження.

Ставлю на голосування поправку 4 для її підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Поправка залишається врахованою.

Поправка 8. Ставлю на голосування поправку 8 також для її підтвердження. Прошу й далі голосувати так, як голосували, тільки швидше.

«За» – 212.

Рішення не прийнято.

Поправка 426. Вона врахована.

Ставлю на голосування поправку 426 для її підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 221.

Рішення не прийнято.

Поправка 846. Вона комітетом врахована.

Ставлю на голосування поправку 846 для її підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 213.

Рішення не прийнято.

І поправка 954. Вона врахована комітетом.

Ставлю на голосування поправку 954 для її підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 218.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, переходимо до прийняття проєкту закону. Ще раз нагадую, це євроінтеграційний законопроєкт, пов’язаний з виконанням плану України в рамках програми *Ukraine Facility*.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» (№ 10147) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 246.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Вітаю, колеги!

Шановні колеги, пропонуються до розгляду проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України» (№ 16119) та законопроєкт № 16119-1.

Ставлю на голосування пропозицію про включення цих проєктів законів до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати. Включення до порядку денного потребує 226 голосів.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію визначити законопроєкт невідкладним та скоротити строк внесення альтернативних законопроєктів до початку розгляду питання. Тут теж треба 226. Прошу голосувати.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

На засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп ми домовилися розглядати це питання без обговорення за процедурою: два – за, два – проти, і одразу голосуємо.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цих законопроєктів за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 219.

Рішення прийнято.

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»)*. Шановний пане Голово, прошу передати слово Юлії Гришиній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гришина Юлія Миколаївна. Будь ласка.

ГРИШИНА Ю.М., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний*

виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні українці! Шановні колеги! Це дуже важливий законопроєкт для нашого європейського майбутнього, результат розгляду якого ми можемо побачити вже завтра.

Хочу сказати, що цим законопроєктом ми забезпечуємо освітні права національних меншин корінних народів, зберігаємо, що принципово важливо, незмінним статус української мови.

За цим законопроєктом стоять роки роботи, зустрічі з представниками національних меншин, декількарічний переговорний трек з Угорщиною. Я дякую представникам уряду, народним депутатам, зокрема Сергію Віталійовичу Бабаку, голові комітету, завдяки кому цей законопроєкт за останні декілька місяців значно змінився, і на сьогодні ми бачимо збалансований текст. Дуже прошу всіх вас підтримати цей проєкт закону, тому що він дійсно є результатом компромісів з різних сторін.

Колеги, в 2022 році ми прийняли Закон України «Про національні меншини (спільноти) України». Вже декілька разів вносили зміни до нього. Ми продовжуємо рухатися в цьому напрямі, роблячи так, щоб закон і законодавство щодо прав національних меншин відповідало всім європейським стандартам. Наприклад, в Угорщині вже працює чотири українські школи і п’ять філій. Ми цінуємо можливість наших дітей зберігати рідну мову і культуру. За дзеркальним принципом забезпечуємо таке саме право громадянам України. Дуже хочемо, щоб такі самі школи існували і працювали в усіх країнах світу. Це цивілізований підхід, який відповідає європейським практикам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лопушанський Андрій Ярославович, депутатська фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ЛОПУШАНСЬКИЙ А.Я., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 125, Львівська область, самовисуванець)*. Прошу передати слово Павленку Ростиславу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ростислав Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Р.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Дякую. Шановні колеги, що важливо розуміти при ухваленні цього законопроєкту? Перед нами дуже складні і відповідальні завдання в контексті європейської інтеграції. Відкрити кластери – це навіть не половина роботи, треба виконувати ті зобов’язання і умови, які виставляються, і не лише щодо вимог інших країн. Маємо виконувати насамперед те, що потрібно для України в контексті верховенства права, перевантаження ДБР та інших подібних органів, в контексті свободи слова, бо тільки таким чином можна завоювати довіру.

Тепер конкретно щодо цього законопроєкту. Як розвивалася ситуація? Спочатку виконавча влада погодилася не критично на те, що вимагають партнери, хоча саме на цьому етапі дуже важливо забезпечити умови, сприятливі для України. Знову попереду дуже складна робота, адже після того, як було ратифіковано Угоду про асоціацію, забезпечено безвіз й інші рішення, ми як ніхто це знаємо і розуміємо. Тому цей досвід має бути покладений в основу.

Цей проєкт рятувала, колеги тут правильно кажуть, працювала робоча група, і треба віддати належне віцепрем'єр-міністру Ченцову, були проведені додаткові переговори. Але це не має бути постійно про порятунок. Щоб забезпечити збалансування інтересів в мовному питанні, критично ухвалити і законопроєкт № 15412 щодо підтримки та конкретизації повноважень органів влади в реалізації української мови як державної. Це цілком необхідно, і дуже дарма, що цей проєкт ми не розглядаємо до розгляду законопроєкту щодо мовних прав меншин. Це треба обов'язково врахувати в нашій роботі, бо попереду ще дуже довгий шлях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний Сергій Анатолійович, депутатська група «Довіра». Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець)*. Прошу передати слово Ларисі Білозір.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лариса Білозір. Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець)*. Шановні колеги! Сьогодні ми маємо шанс просунутися вперед в переговорному процесі щодо вступу України до ЄС. Відкрито вже два кластери, і від нашого рішення сьогодні залежить відкриття ще двох кластерів – другого і третього. Ми знаємо, в Люксембурзі невдовзі має відбутися засідання міжурядової конференції, де розглядатиметься питання саме щодо відкриття для України нових переговорних кластерів щодо вступу до ЄС. І цей законопроєкт є одним із важливих чинників розблокування переговорного процесу.

Маємо відверто зазначити, що Угорщина вдало використала блокування євроінтеграційних переговорів, щоб допомогти собі зберегти школи, зокрема ліцеї, де навчаються представники угорських національних меншин. Це стосується і румунських національних меншин. Адже в межах реформи школи

МОН рекомендує формувати ліцеї, де не менше 160 дітей. Тобто ми з 2027 року закриємо свої школи, а тут люди дуже правильно підійшли до проблеми – зберігають всі свої школи. Це треба врахувати.

Звичайно, законопроєкт треба підтримати. Що саме ним передбачається? По-перше, розширюються можливості використання в освіті мов національних меншин, які є офіційними мовами ЄС, по-друге, запроваджується статус закладу освіти національних меншин для шкіл, де понад половину учнів навчається відповідною мовою. При цьому хочу всіх заспокоїти, українська мова як державна залишається мовою освітнього процесу, жодних додаткових прав для російської мови цей законопроєкт не передбачає.

Отже, колеги, від сьогоднішнього нашого рішення залежить можливість України рухатися далі до членства в ЄС. Наша євроінтеграція – це не лише про майбутнє членство, а й про конкретні можливості і про конкретні кошти для України сьогодні. Закликаю всіх нас прийняти сьогодні цей законопроєкт за основу та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Івченко Вадим Євгенович, фракція «Батьківщина». Я так розумію, Крульку передано слово. Потім ще Наталія Піпа, 1 хвилина, і голосуємо.

Будь ласка, Іване Івановичу.

КРУЛЬКО І.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Фракція «Батьківщина». Я представляю Закарпаття і можу сказати, коли я навчався в школі, в моєму класі вчилися п'ять угорців, а також вихідці з давніх німців, румуни і всі розмовляли мовами своїх меншин. Ніколи не було і немає жодних проблем з використанням мови. Ця штучна проблема, інспірована, в тому числі москвою, щоб блокувати вступ України до Європейського Союзу, робилася навмисно. На жаль, попередній уряд Угорщини використовував цю тезу проти України. Нам потрібно зняти будь-які інсинуації. Якщо дитина, яка проживає в Закарпатті, вивчає угорську мову і пов'язує подальше своє життя з Будапештом, ми її не зупинимо в цьому. Але хочу сказати, що в українській армії на рівні з українцями воюють українці, які мають румунське, угорське, польське походження, і так само сьогодні захищають нашу державу від російського зла.

Тому, якщо прийняття такого закону є питанням нашої європейської інтеграції, ми мусимо його прийняти. Але треба пам'ятати, що при цьому маємо прийняти інший закон – про посилення гарантій для розвитку української мови як державної. Бо ця екзестенційна війна, яку веде росія проти України, є війною, в тому числі й за те, щоб ми тут, в Україні, не мали права говорити своєю українською мовою і вивчати українську мову. Це війна за майбутню русифікацію. Тому гарантії розвитку української мови – це те, що збереже нашу державність і буде її посилювати.

І ще одне. Ми маємо боротися за те, щоб українська мова…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І завершальний виступ. Наталія Романівна Піпа. Будь ласка. Після цього буде голосування.

ПІПА Н.Р., *секретар Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 115, Львівська область, політична партія «Голос»)*. Дорогі українці! Два роки тому також у жовтні разом з представниками Європейської ради та Європейської комісії ми відвідали школи Закарпаття, в більшості школи нацменшин. Зокрема в школі Берегівського району під час зустрічі з дев'ятикласниками на моє вітання «Добрий день» змогла відповісти лише їх частина, а на запитання «Який ваш улюблений предмет?» – ніхто. Тому ЗНО на сьогодні у вигляді НМТ всі нацменшини здають рідною мовою.

Прийняттям такого закону ми демонструємо, що готові до конструктивного діалогу, готові чути потреби нацменшин. Але, якщо відверто, це не сприяє інтеграції цих громадян України як невіддільної частини Української держави.

Я дякую кожному представнику нацменшин…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця. Переходимо до ухвалення рішення щодо цього надзвичайно важливого проєкту закону.

З процедури? Мазурашу – з процедури. Будь ласка. Тільки з процедури, Георгію Георгійовичу.

МАЗУРАШУ Г.Г., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»)*. Прикро, що прийняли рішення щодо процедури – не давати можливість авторам представляти законопроєкти. Я теж не мав можливості сказати, чому я подав альтернативний законопроєкт. А подав я його на прохання громадських організацій, що представляють румунську спільноту в Україні, які мають критичні застереження до цього законопроєкту. Вони попросили врахувати одне: установити закладам загальної середньої освіти, в яких кількість учнів, які навчаються мовою національної меншини (спільноти), становить понад 20 відсотків, але менше 50 відсотків від загальної кількості учнів закладу, пів року працювати в поточному режимі, а в разі після недосягнення зазначеного строку 50 відсотків таких учнів, заклади працюватимуть як усі на загальних підставах. Їх не почули. Через це є ризики мати ускладнення стосунків з Румунією, яка може стати на позицію Угорщини дотепер. Тому я просив би вас не голосувати за прийняття цього законопроєкту в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України» (№ 16119) за основу. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 273.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України» (№ 16119) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 266.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Будь ласка, Олександре Сергійовичу.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, є пропозиція доручити Голові Верховної Ради України невідкладно підписати щойно прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення освітніх прав корінних народів України та осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України» (проєкт № 16119) та спрямувати його на підпис Президенту України.

Якщо немає заперечень, ставлю цю пропозицію на голосування. Прошу голосувати.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Ідемо далі. Наступний проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення ефективності приватизації державного майна» (№ 16011).

Ставлю на голосування пропозицію про включення законопроєкту № 16011 до порядку денного сесії. Прошу голосувати. Треба 226 голосів.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 220.

Рішення прийнято.

Ви з процедури щодо цього питання? *(Шум у залі)*. Тоді давайте по завершенню, щоб ми не розривали.

На трибуну запрошую заступника голови комітету, голову підкомітету Мовчана Олексія Васильовича. Будь ласка, до 4 хвилин.

МОВЧАН О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 150, Полтавська область, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні колеги! Шановний пане Голово! Вашій увазі пропонується законопроєкт № 16011 щодо підвищення ефективності приватизації державного майна. Сьогодні держава володіє величезною кількістю майна, але часто навіть не знає, що саме їй належить. У державній власності понад 1,3 мільйона об’єктів, із яких близько 580 тисяч – це нерухомість загальною площею понад 160 мільйонів квадратних метрів. При цьому право власності належним чином оформлено лише на 56 відсотків таких об’єктів. Ми маємо тисячі будівель, складів і підприємств, які роками простоюють, руйнуються, не приносять доходи в державний бюджет, де не створюються робочі місця. І проблема не у відсутності інвесторів, вони є, а в тому, що держава не здатна якісно підготувати власні активи до продажу.

Наш законопроєкт пропонує це змінити. Перше. Надаємо Фонду державного майна України інструменти для виявлення невикористаних активів та комплексної підготовки їх до приватизації – від оформлення документів до пошуку інвесторів.

Друге. Усуваємо бюрократичні перешкоди, спрощуємо передачу об’єктів та підприємств Фонду державного майна, підвищуємо поріг великої приватизації з 250 мільйонів гривень до 1 мільярда гривень і вдосконалюємо аукціонні процедури.

Третє. Створюємо механізм фінансування підготовки активів і матеріального стимулювання працівників за результативну роботу. Тобто якщо продали, тоді можна платити додаткові премії. Логіка проста: держава має платити за результат, а не за процес.

Колеги, цей законопроєкт також є частиною наших міжнародних зобов'язань перед Світовим банком в межах пакета фінансової підтримки України на 3,5 мільярда доларів. Але і це не головне. Ми маємо нарешті перейти від держави, яка просто утримує майно, до держави, яка професійно управляє своїм капіталом. Кожен непрацюючий державний актив – це втрачені інвестиції, робочі місця і податки. Наше завдання – повернути ці активи в економіку.

Комітет з питань економічного розвитку 2 жовтня 2026 року на своєму засіданні розглянув проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення ефективності приватизації державного майна» (№ 16011) і ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти його в першому читанні за основу з подальшим доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Прошу підтримати законопроєкт № 16011 у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу записатися на виступи в обговоренні цього питання: два – за, два – проти.

Герасимов Артур Володимирович, депутатська фракція «Європейська солідарність».

ГЕРАСИМОВ А.В. Прошу передати слово Софії Романівні Федині. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Романівна Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., *член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Шановні колеги! Ми зараз обговорюємо законопроєкт щодо підвищення ефективності приватизації державного майна. Але в мене виникає логічне запитання: а де ця ефективність, якщо протягом останніх кількох років ми тільки те й робимо, що стикаємося із страшними корупційними скандалами, кримінальними провадженнями та можливими мільярдними втратами держави у процесі так званої приватизації?

Давайте згадаємо приватизацію заводу «Більшовик». Продали за 1,4 мільярда гривень, а тепер ДБР веде провадження про заниження ціни більше ніж на 1 мільярд гривень.

Ocean Plaza – актив, який забрали у московських власників, щоб він працював на Україну, а в результаті правоохоронці розслідують можливу підготовку до продажу за штучно заниженою ціною і заздалегідь визначеному покупцеві.

У вересні цього року НАБУ і САП передали до суду справу щодо злочинної організації, яку, за версією слідства, очолював колишній керівник Фонду державного майна. Наразі справи про розкрадання і втрати держави на понад 700 мільйонів гривень подано до суду на розгляд.

Ну і вишенькою на торті ми вважаємо справу з «Моршинською», де АРМА обирає управителем юридичне бюро, статутний капітал якого становить 1000 гривень і має можливі зв'язки із Міндічем.

То скажіть мені, будь ласка, як в таких умовах ми маємо контролювати державне майно, активи, які забрали у московитів? Хто відповідальний за ці всі розкрадання? Чи є це фактором політичної волі на найвищому рівні? У даному випадку нам потрібні нові механізми фінансування і підготовки до приватизації, залучення юридичних осіб, матеріальне стимулювання працівників фонду. Але оскільки нам катастрофічно зараз бракує грошей на армію, то передовсім ми маємо на усіх рівнях пильнувати, щоб кожна вивільнена копійка ішла дійсно за призначенням, а не осідала у міндічів, «династії» чи різних «карфагенах».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лукашук, фракція «Батьківщина». Я так розумію, ви передаєте слово Юлії Володимирівні. Будь ласка.

ЛУКАШУК Б.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Так, прошу передати слово Юлії Володимирівні.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Дорогі друзі! Цей законопроєкт, я сказала б, про організацію мегакорупції на продажі стратегічних об'єктів держави.

Перше. Тут ще казали про сараї, гаражі. Це абсолютна брехня. Тому що цей проєкт закону збільшує поріг великої приватизації з 250 мільйонів гривень до 1 мільярда гривень. Тобто велика кількість державних об'єктів, які раніше вважалися «великою приватизацією», штучно підпадає під правила малої (дрібної) приватизації. Це перше.

Друге. Скажіть мені, будь ласка, а хто дав право створювати спеціальну окрему компанію для підготовки об'єктів до приватизації, якій виплачуватимуть відповідно до норм цього законопроєкту 5 відсотків ціни продажу об'єкта приватизації? Ви мені скажіть поіменно, хто піде в цю годівницю. Хто ділитиме між собою відкати, які зараз затверджують на законодавчому рівні?

І далі просто шикарно: заробітна плата працівника Фонду державного майна становить 110–150 тисяч гривень (36 мінімальних прожиткових мінімумів), плюс за влучну приватизацію виплачуватимуть премію у розмірі 100 відсотків.

А ще знаєте, що пропонується? Після проведення абсолютно брехливого аукціону (увага!) цитую: переможцю дозволяється змінювати документи, які були покладені в основу приватизації, тобто постфактум змінити умови приватизації. Це корупційний законопроєкт. Голосувати тільки проти таких проєктів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна, депутатська група «Партія «За майбутнє».

СКОРОХОД А.К., *член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»)*. Колеги, якщо Фонд державного майна не справляється зі своєю роботою і не може підготувати об'єкт до приватизації, тоді навіщо він нам? За що там працівники отримують такі великі заробітні плати? Хто кінцевий бенефіціар цього законопроєкту? Назвіть прізвище того, під кого конкретно створюється посередницька компанія, яка за додаткову плату і певний відсоток від продажу готуватиме об'єкти до приватизації. Скажіть ім'я, і тоді не буде питань. А то, як тривога, ми не можемо приймати рішення, важливі для народу України, зате у нас є час на прийняття якихось лобістських питань. Це перше.

Друге. До мене останнім часом весь час приходять люди, які проживають у гуртожитках, вірніше, проживали, бо дивним чином, чарівним чином Фонд державного майна, приватизуючи державні підприємства, приватизовує і гуртожитки, хоча законом це прямо заборонено. Що починається далі? Людей тероризують, виселяють, вони залишаються без житла, втрачають право на приватизацію того житла, у якому вони проживають з 70-х, 80-х, 90-х років. Чому Фонд державного майна з цими питаннями не розбирається?

І останнє. А як це так, що на військових грошей немає, на соціальні гарантії грошей немає, зате ми будемо Фонду держмайна за гарні приватизації доплачувати у розмірі до повних зарплат. Тоді давайте вже скажемо, що у нас корупційний парламент, корупційна влада, і ми робимо лише так, як вигідно нам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний Сергій Анатолійович, депутатська група «Довіра».

Шановні колеги, і після цього ми голосуємо. Прошу приготуватися.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги! Державне майно має працювати на користь держави, але фактично цього не видно. Усі ви знаєте, що за 13 років війни мільйони людей втратили власні домівки, лише одиниці із них отримали компенсацію, всі інші очікують невідомо чого. Люди не вірять, і напередодні складної зими я чую від громадян, що вони планують виїжджати на зиму, і не факт, що повернуться. Мільйони українців перебувають за кордоном, більшість із них вже вивчили мову країни, в якій проживають. Вони мають роботу і реальну підтримку за кордоном. У нас Фонд державного майна володіє десятками об'єктів: санаторії, готелі, пансіонати, квартири та будинки – це те майно, в якому з 2014 року могли б проживати сотні тисяч переселенців. Але цього не сталося. У мене просте запитання: чому? Якщо недостатня нормативна база, я особисто готовий подати законопроєкт, який спростить передачу державного майна для проживання переселенців. Але мені

про ці проблеми невідомо, зате знаю, що мільйони ВПО фактично не отримують державної підтримки та вимушені сподіватися виключно на себе. АРМА обіцяла передати вилучені на користь держави житлові приміщення. Усе це залишилося виключно на словах. Вся допомога переселенцям – лише на словах.

Шановні колеги, ще 12 років тому мала б існувати чітка політика щодо переселенців, але і зараз її немає. Закликаю кожного народного депутата особисто долучитися до розв'язання проблем переселенців.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я так розумію, ще фракція «Голос», 1 хвилина.

Юлія Сірко. Будь ласка.

Шановні колеги, після цього будемо голосувати. Прошу зайняти свої місця.

СІРКО Ю.Л., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Фракція «Голос». Шановні колеги! Наша фракція підтримуватиме цей законопроєкт у першому читанні, доопрацьовуватиме до другого читання, оскільки є що доопрацьовувати. Багато зауважень було зроблено моїми колегами до цього.

Також хочу сказати, що є прецеденти і багато випадків, коли приватизація відбувається, м'яко кажучи, непрозоро. Кінцевий бенефіціар, кінцевий покупець об'єктів приватизації має зв'язки або з росією, або з санкційними юридичними і фізичними особами, або взагалі не простежується фінальний бенефіціар, який може бути як з російської федерації, так і з інших країн, недружних до України, вони не повинні мати майно на території України і брати участь у приватизації.

Тому, шановні колеги, ми будемо подавати поправки, підтримувати в першому читанні, і, сподіваємося, до другого читання його доопрацюємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми обговорили цей проєкт закону. Переходимо до ухвалення рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення ефективності приватизації державного майна» (№ 16011) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 244.

Рішення прийнято.

Вітаю, колеги!

Рухаємося далі. Наступний законопроєкт № 15400 *(Шум у залі)*.

Перепрошую, Костюк – з процедури. Будь ласка.

КОСТЮК Д.С., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, політична партія «Слуга народу»).* Добрий день! Житомирщина. Людина миру. Руслане Олексійовичу, я вас просив уже давно, щоб український парламент окреслив якісь червоні лінії. І зараз знову з цим до вас звертаюся. Прошу на наступне засідання Погоджувальної ради підготувати простий документ на одну сторінку, який підписали б лідери всіх фракцій і груп, щоб дати чіткий сигнал і українцям, і світу про те, що ми не торгуємо нашими людьми і нашими територіями, щоб в окремих мікроорганізмів було менше можливостей розділяти Україну, людей на партії війни і миру. Українці щосекунди ризикують своїм життям від обстрілів рашистів. Ми всі за мир, а…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що з процедури?

КОСТЮК Д.С. …а не за капітуляцію. Прошу, щоб парламент надав офіційний документ від усіх лідерів фракцій і груп з цими пропозиціями. Будь ласка, підтримайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, у мене навіть й іншої думки немає, бо це визначено Конституцією України, присягою народного депутата України, про це ми постійно наголошуємо у зверненнях Верховної Ради, які транслюємо всюди – для нас чітко зрозумілі є ті речі, на яких ґрунтується українська державність. Я доведу цю інформацію, але ще раз кажу, ми вже декілька разів приймали такі речі. Це до інформації.

Юрченко – з процедури. Тільки, будь ласка, з процедури, і рухаємося далі.

ЮРЧЕНКО О.М., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»)*. Руслане Олексійовичу, колеги, я хотів би підняти питання щодо запрошення Прем’єр-міністра до залу засідань Верховної Ради України. Тому що з різних причин, навіть з об’єктивних, парламент не може поговорити з урядом на тлі нашого розуміння того, який проєкт Закону «Про Державний бюджет України на 2027 рік» подано. Маємо запитати Прем’єр-міністра, чи вбачає він, що зарплати в тилу повинні бути більші, ніж у військовослужбовців, що бюджет окупованих територій має фінансуватися, що…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів. Ваша пропозиція?

ЮРЧЕНКО О.М. Запросити Прем’єр-міністра до залу засідань Верховної Ради України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Він сьогодні був тут, у Верховній Раді, з 10 години. Було дві години. Хто хотів, говорив з ним.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про запрошення Прем’єр-міністра України Корецького С.Ф. на пленарне засідання Верховної Ради України для надання інформації. Прошу голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Максим Аркадійович Бужанський – процедури. Будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»)*. Шановний Руслане Олексійовичу! Я бачу, кудись раптом поїхала віцеспікер Олена Костянтинівна Кондратюк. Хочу запитати у вас: їй просто наскучило чи раптом з’явилося щось важливіше, ніж пленарне засідання Верховної Ради України під час війни?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я ж не можу… Мабуть, у кожного в залі були питання важливіші. Не знаю, прийде, запитаєте. Я не маю повноважень і права перепитувати чи якісь інші речі робити.

Шановні колеги, рухаємося далі. Вашій увазі пропонується проєкт Закону «Про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо зарахування плати за оформлення та видачу документів у галузі державного експортного контролю до спеціального фонду державного бюджету» (№ 15400).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 204.

Рішення прийнято.

Запрошую на трибуну Підласу Роксолану Андріївну для доповіді від авторів і комітету. До 4 хвилин, можна менше.

Будь ласка, Роксолано Андріївно.

ПІДЛАСА Р.А., *голова Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Добрий день, шановні колеги! Я не займу дуже багато

вашого часу. Цей законопроєкт розглядався, з цієї трибуни я вже говорила про те, чому його треба ухвалювати. Єдине, що я хочу коротко окреслити, законопроєкт пов'язаний з рішенням Кабінету Міністрів, яке було прийнято в липні 2026 року, коли уряд запровадив спеціальний механізм контрольованого експорту зброї до держав-партнерів у так званому форматі *Drone Deal*. Ідеться про те, що вироблена в Україні зброя постачається силам оборони, а в разі перевищення виробничих потужностей іде на експорт. Зміни до кодексу, які ми зараз розглядаємо, визначають, що плата за оформлення цього експортного контракту або дозвіл на експорт зброї передаються на потреби сил оборони і розділяються на дві рівні частини: закупівлю, модернізацію, ремонт озброєння для Збройних Сил України та виплату грошового забезпечення для військовослужбовців Збройних Сил України. Зараз уряд думає над зміною цієї ставки. Вона була запроваджена на рівні 20 відсотків від експортного контракту, розглядають можливість її зменшення.

Міністерство оборони звернулося до бюджетного комітету з проханням невідкладно розглянути цей законопроєкт, і у понеділок, сьогодні, проголосувати за нього в залі. Тому комітет рекомендує підтримати цей законопроєкт за основу та в цілому.

Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роксолано Андріївно.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні цього проєкту закону: два – за, два – проти.

Пушкаренко Арсеній Михайлович, депутатська фракція «Слуга народу».

ПУШКАРЕНКО А.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Прошу передати слово Гевку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Гевко. Будь ласка.

ГЕВКО В.Л., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, політична партія «Слуга народу»)*. Тернопільщина, фракція «Слуга народу». Шановний Голово! Шановні колеги! Шановні українці! Минулого разу нам як парламенту не вистачило буквально кілька голосів для прийняття цього законопроєкту. Наразі проєкт доопрацьований комітетом, враховані зауваження і поправки народних депутатів. Комітет з питань бюджету одноголосно його підтримав, тому я сьогодні закликаю усіх підтримати даний проєкт закону, який дає додаткове пряме джерело надходжень нашим військовим.

Міністерство оборони закликало нас максимально оперативно прийняти цей законопроєкт. Комітет з питань бюджету визначив його як невідкладний.

Прошу народних депутатів з усіх фракцій і груп підтримати даний законопроєкт. Це гроші для наших військових, для нашої перемоги.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ар'єв Володимир Ігорович, депутатська фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., *член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Прошу передати слово Южаніній Ніні Петрівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Шановні колеги, звертаю вашу увагу, що рішення уряду про частковий дозвіл щодо надлишків товарів військового призначення, складових частин товарів військового призначення, технологій військового призначення, яке було оформлено у вигляді постанови № 875, так і не запрацювало. Не запрацювало не тому, що невідомо куди платити збір чи мито, а тому, що дуже багато нюансів ще не впорядковано й досі, про що говорять в Комітеті з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Щодо нашого питання. Я впевнена, голова комітету читає висновок бюджетного комітету, в якому чітко розписано, що склалася ситуація, коли зараз своїм рішенням ми входимо в конфлікт з такою платою за отримання дозволу, яка стосується й інших адміністративних послуг, що сьогодні надаються. Почитайте висновок бюджетного комітету. На сьогодні місцеві бюджети отримують плату за кодом бюджетної класифікації «Плата за надання інших адміністративних послуг». Зокрема за січень–серпень 2026 року вони отримали близько 1,5 мільярда гривень. Сьогоднішнім рішенням ви говорите, що ми повністю забираємо плату за надання інших адміністративних послуг в спеціальний фонд державного бюджету з розподілом 50 відсотків – на зброю, 50 відсотків – на грошове забезпечення військовослужбовців.

Скажіть, будь ласка, чому ви не виділяєте як окремий вид плату за дозвіл на експорт? Чому ви всі інші адміністративні послуги забираєте з місцевих бюджетів? І, врешті-решт, визначтеся, будь ласка, бо у вас на засіданні комітету йшлося про те, що треба повернутися до експертного мита, а не забирати плату за надання інших адміністративних послуг.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» Михайло Володимирович Соколов.

Іван Іванович Крулько. Будь ласка.

СОКОЛОВ М.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Прошу передати слово колезі по фракції Крульку.

Дякую.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, цей законопроєкт, на мою думку, є справедливим, і його потрібно підтримати. Він передбачає, що кошти від видачі дозволів з експортного контролю надходитимуть до спеціального фонду державного бюджету на потреби Міністерства оборони, із яких 50 відсотків спрямовуватиметься на закупівлю, ремонт озброєння, ремонт техніки, а інші 50 відсотків – на грошове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

Ви знаєте позицію фракції «Батьківщина». Ми вважаємо, що питання грошового забезпечення військовослужбовців сьогодні є одним із найнагальніших у країні. Усі кошти, які ми можемо зекономити, потрібно спрямувати саме на потреби Міністерства оборони, бо це питання нашої державності і нашого виживання в умовах агресії російської федерації.

Законопроєкт про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо спрямування коштів за видачу дозволів до спеціального фонду, і вони використовуватимуться для потреб оборони, є абсолютно логічним і справедливим. Прошу колег його підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І завершальний виступ. Юрченко Олександр Миколайович.

Шановні колеги, після цього голосуємо.

Будь ласка, Олександре Миколайовичу.

ЮРЧЕНКО О.М. Шановні колеги! Під час війни відбувається багато міжнародної передачі товарів військового призначення подвійного використання. Відповідно зростає кількість звернень щодо оформлення документів та надходження плати за це. Сьогодні всі ці кошти ідуть в загальний бюджет країни і можуть використовуватися на різні статті. Але ми вкотре повинні наголошувати і пам'ятати, що найприорітетнішим в наш час є фінансування Збройних Сил України, у тому числі збільшення заробітної плати військовослужбовців. Запропонована законодавча ініціатива допомагає спрямувати кошти за дозвола на експорт товарів військового призначення, подвійного використання на окремий спецфонд для потреб Міністерства оборони, із якого спрямовуватиметься 50 відсотків на ремонт та закупівлю техніки та 50 відсотків – на збільшення заробітної плати військовослужбовців.

На мою думку, це важлива ініціатива, яка не збільшує податкове навантаження на цивільних людей, бізнес, а дає можливість знайти кошти на потреби сил оборони, підтримку наших захисників. Прошу підтримати. Депутатська група «Відновлення України» підтримуватиме цей законопроєкт.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цього проєкту закону, переходимо до ухвалення рішення. Прошу народних депутатів приготуватися до голосування.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо зарахування плати за оформлення та видачу документів у галузі державного експортного контролю до спеціального фонду державного бюджету» (№ 15400) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 243.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, є рішення комітету про прийняття в цілому. Є заперечення. Усе.

Наступний проєкт закону № 15532 *(Шум у залі)*. Ми ж зняли це питання, не будемо голосувати в цілому. У вас не з цього питання? З процедури?

Мар'яна Володимирівна Безугла – з процедури. Тільки з процедури, Мар'яно Володимирівно.

БЕЗУГЛА М.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»)*. Колеги, я хочу звернути увагу на ситуацію в Києві. Мене дивує, чому сьогодні ми про це не говорили і про ситуацію з мером Кличком, чому досі ми його сюди не викликали. Подивіться, як столиця підготовлена до таких обставин, до війни за п'ять років війни. Подивіться на Харків, Дніпро, навіть міста на заході. Тут питання не про те, хто і яку політичну силу представляє, а про бедлам у столиці. Давайте викличемо мера міста Києва до Верховної Ради і заслухаємо його.

Пропоную викликати Кличка на завтра на 12 годину. Прошу проголосувати за цю пропозицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Мар'яни Володимирівни Безуглої так, як вона прозвучала. Прошу голосувати.

«За» – 124.

Рішення не прийнято.

Дякую, шановні колеги.

Рухаємося далі. Наступний проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо перенесення термінів запровадження електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах» (№ 15532).

Шановні колеги, маємо включити до порядку денного. Потрібно 226 голосів.

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього законопроєкту до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 222.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, це те, про що я казав *(Шум у залі)*. Я ще раз не можу, це процедурне рішення.

Олександре Сергійовичу, прошу, якщо ви зможете… Що – ні? Це процедурне рішення.

Будь ласка, Олександре Сергійовичу.

Колеги, займіть свої місця.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, приготуйтеся до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії проєкту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо перенесення термінів запровадження електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах» (№ 15532). Прошу голосувати.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Покажіть по фракціях і групах.

Шановні колеги, наступний проєкт закону… З процедури?

Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, процедурне рішення передбачає 150 голосів. 226 – це не процедурне…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я знаю, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Ми повертаємося до абсолютно ганебних явищ, коли голосується по 10 разів одне й те саме.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитре Олександровичу, я нагадаю, можу підняти стенограму, до 2021 року було так само. Питання включення ми якось визначали. Дякую.

Шановні колеги, наступний проєкт Закону «Про базову соціальну допомогу» (№ 15094).

На трибуну запрошую Гривка Сергія Дмитровича.

Ми домовилися діяти таким чином. Спочатку виступи: Заремський – 1 хвилина, Мар'яна Володимирівна Безугла – 3 хвилини, Тимошенко – 10 хвилин, Цимбалюк – 7, Волинець – 7. Потім ще виступи від фракції «Європейська солідарність» – 5 хвилин і 3 хвилини. Правильно? І ще виступить Дмитро Олександрович.

У вас виступ чи поправки? Поправки? Тоді пізніше.

Отже, будь ласка, Заремський – 1 хвилина.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»)*. Шановна президіє! Шановні колеги! В умовах війни, зростання цін за складної економічної ситуації держава повинна забезпечити реальну підтримку найвразливіших категорій громадян. Законопроєкт № 15094 передбачає нову модель базової соціальної допомоги, яка має відповідати реальним потребам людей, а не існувати лише на папері.

У своїй поправці пропоную встановити базову величину для розрахунку соціальної допомоги на рівні не нижче двох прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Адже навіть фактичний прожитковий мінімум сьогодні суттєво перевищує показник, закладений у державному бюджеті. Не можна говорити про соціальний захист, якщо розмір допомоги не дозволяє забезпечити навіть базові потреби людини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, далі у нас, я так розумію, фракція «Європейська солідарність». Гончаренко – 5 хвилин. Потім перейдемо до виступів від фракції «Батьківщина», і підемо далі.

Будь ласка, Олексію, до 5 хвилин.

ГОНЧАРЕНКО О.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець)*. У мене два виступи тривалістю 5 хвилин і 3 хвилини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте спочатку 5 хвилин, а через якийсь час 3 хвилини.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні колеги! Ми можемо обговорювати, що завгодно, але ключове питання, яке сьогодні стоїть перед Україною, – це мир. Нам потрібно досягнути миру. Про мир говорити не соромно, про мир говорити потрібно, і не просто говорити, а досягнути його якомога швидше. Бо сьогодні ми в надзвичайно складній ситуації, і не маємо права втрачати жодного дня, жодної хвилини. Україні потрібен мир! Для цього ми маємо працювати. Так не вийде, що воно прийде саме.

Основою для досягнення миру, безумовно, є опір, який сьогодні чинять Збройні Сили України на лінії бойового зіткнення. Без цього опору, якщо фронт буде валитися, очевидно, з Україною ніхто не говоритиме. Але поки Збройні Сили страшною ціною купують нам час, ми не використали його і не досягли того, що треба, не змогли політичним, дипломатичним шляхом зупинити війну, не можемо зупинити агресію. А це треба зробити обов'язково, бо кожен день має значення, за кожен день ми платимо надзвичайно високу ціну. Тому я представив свій план досягнення миру.

Я розумію цілі різноманітних лобі від тих, кому війна вигідна, для кого війна стала джерелом безкінечної влади, побачив тих, хто на цю тему почав не просто боротьбу, а й хейт і цькування. Але мені це байдуже, тому що я чудово розумію ціну, яку ми сплачуємо щоденно, і ціль, яка стоїть перед нами. Якщо ми не можемо сьогодні досягнути цього миру одним стрибком, одним рішенням, це не значить, що треба опустити руки, не треба боротися. Ні, тоді треба піти шляхом маленьких кроків, але дуже важливих, піти шляхом деескалації. Бо ми бачимо тільки ескалацію за ескалацією, а нам потрібна деескалація. Деескалація на морі, в повітрі, навколо енергетики, крок за кроком, яка має привести нас до зупинки бойових дій. Саме це я і запропонував. І цей план деескалації має відбуватися шляхом підключення іноземних партнерів. Якщо ми не можемо сьогодні досягнути цього одним рішенням за допомогою американського треку, значить давайте запускати інші, долучати по морю Туреччину, Єгипет, арабські країни, Індію, по повітрю, енергетиці – інших посередників, тих, які мають важелі впливу на росію, і разом з ними досягати результату.

Чого я тільки не почув за ці останні десять днів – і капітуляція, і зрада. Насправді це все брехня. Хто читав план, який я запропонував, нічого не знайде ні про капітуляцію, ні про зраду. Там про реальність, в якій ми перебуваємо, в якій нам доведеться шукати компроміси, іншого шляху немає. Є компроміси, яких ми можемо досягнути, і є для нас сьогодні прийнятними. Якщо ми бачимо, що нас ніхто не бере в НАТО, що наше прагнення туди не має відгуку, значить ми можемо розмінюватися цим, це нормально, це прийнятно. Ключове слово «розмінюватися». Не дарувати росії відмову України від нашого вступу, а розмінювати на завершення війни, гарантії безпеки. І так по кожному пункту. Якщо ми бачимо, що вже наші партнери знімають санкції з росії, і це не тільки США, а й Європейський Союз, як це є з Фрідманом і Усмановим, інші партнери, які на «словах» з нами, а на ділі не завжди виконують те, що обіцяли, давайте включати в це український інтерес.

Якщо йде російський дизель на світові ринки, тоді нехай ідуть на світові ринки і українське зерно, що заблоковано і нищить наших аграріїв, і український метал, через відсутність збуту якого нищиться наша металургія. Нам потрібно, щоб в будь-якій домовленості був український інтерес. А для цього треба працювати. Україні потрібен мир! Мир і слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Далі у нас Федина Софія Романівна, до 3 хвилин, потім – Дмитро Олександрович.

ФЕДИНА С.Р. Це гарно поговорити про базову соціальну допомогу в державі, де прості люди мають виживати на копійки, а найближче оточення Президента жирує на «династіях», «карфагенах» та «форест гампах». Але тут я хотіла б уточнити. У нас є люди, які змушені в місяць жити на 3,5 тисячі гривень, хоча все життя чесно пропрацювали, і натомість якихось підвищень для них немає. У нас є військовослужбовці, які, по суті, п’ятий рік не мають індексації навіть на рівень інфляції своїх зарплат, хоча саме їхній чин і самопожертва дозволяють нам всім жити. Грошей на підвищення немає, і ніхто про це не збирається говорити, бо багато військовослужбовців, це складно вирішити.

Натомість ми бачимо новий проєкт бюджету, про який сьогодні через тривогу ми не змогли поговорити, запитатися в уряду, а в попередню п’ятницю, коли мала бути «година запитань до Уряду», також не могли про це поговорити, бо уряд дружно з мономеншістю звалили в Буковель, де чим вони займалися самі аналізуйте по новинах. Але реальність в тому, що в новому проєкті бюджету без зафіксованих нових джерел надходження, забезпечення реально базових потреб соціального забезпечення підвищується фінансування Апарату Верховної Ради України, який судиться з народними депутатами, підвищується забезпечення Офісу Президента, репресивних структур, ЦВК, суддів, генпрокуратури, ДБР. Таке враження, що хтось хоче інспірувати толерантність цих органів до тих чи інших дій представників влади. Так, обіцяють щось там підвищити і нещасним людям, але джерел надходження цих коштів немає. І тут ми приходимо до

ключового питання: а чому у нас діра така в бюджеті, хоча мали бути надходження від західних партнерів? Чому не можна проголосувати за ті законопроєкти, які є нашими міжнародними зобов'язаннями? І тут приходимо до дуже цікавої відповіді: тому що монобільшість чи то мономеншість, бо так воно де-факто є, не отримала команди з Банкової. Висновок: може, Банкова не хоче приймати потрібні законопроєкти, наприклад, про перезавантаження ДБР, про конкурс на посаду прокурора і таке інше. Можливо, Банкова не хоче вести нормальні переговори, можливо, Банкова робить усе, щоб зірвати підтримку наших західних партнерів і щоб в України залишився лише шлях до «московської федерації»?

Тому, друзі, давайте бути чесними одне з одним, говорити правду і дійсно захищати людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Олександрович Разумков. Будь ласка, до 7 хвилин.

РАЗУМКОВ Д.О. Дивіться, уряд пішов, а до нього є багато запитань. І не у нас, бо, думаю, більшість взагалі не хоче ні чути, ні запитувати, їй байдуже, що відбувається в стінах Верховної Ради. Колеги, не ображайтеся, але виглядає це саме так, якщо подивитися на цей зал. Уряд у нас дуже дивний. Але не лише уряд поїхав в Буковель. Сніг ще не випав, а урядовці поперлися в Буковель замість того, щоб прийти в парламент і звітувати не перед нами, а перед українським суспільством про те, що відбувається в країні. Поїхали на лижах покататись? Тоді це дивно виглядає, коли український уряд, взутий в лижі, стоїть на асфальті. Не той час, щоб кататися в Буковелі, треба працювати тут. Запитань дуже багато.

Скажіть мені, будь ласка, що у нас з бюджетом? Сьогодні тут, на трибуні, стояв міністр фінансів, якому ніхто не зміг поставити запитання. Це ж він стояв на цій трибуні. А де голова профільного бюджетного комітету? Немає? Вона розповідала б, що все гаразд, на все грошей вистачить. Коли ви голосували за цей бюджет, вам хтось розповідав, що треба буде підняти податки, комуналку, виплати, збільшити ціну товарів для наших співгромадян на 30–80 відсотків, віддати ще частину суверенітету, ввести додаткове ПДВ? Я взагалі дивуюся нашим урядовцям, які кажуть: «Ми піднімемо людям податки, а потім частину цих коштів повернемо в якості подарунка». Це адекватні підходи? І ви за це знову будете голосувати. Скажіть мені, будь ласка, ви не розумієте, за що ця Верховна Рада голосує? Реально скоро будуть бити, бо аргументів не бити вже не буде.

От ви мені скажіть, що у нас зараз відбувається з газом. Ми його експортуємо назовні. Я хотів запитати про це членів уряду, але вони не змогли перечекати тривогу, роз'їхалися по кабінетах. Скажіть, у нас що, так багато газу? Тобто завтра, коли його не вистачатиме для опалення будинків, підприємств, котелень шкіл, дитячих садків, то нам скажуть: «Закінчився газ, немає», а сьогодні його продають назовні, тому що є можливість щось заробити, правда, незрозуміло кому, бо простому українцю від цього не холодно, не жарко, вірніше, буде

холодно, тому що не буде опалення і тепла. Вони продають і кажуть: «Це нормально, ми зараз все продамо, а далі, як буде, накачаємо». А якщо не накачаємо? Прем'єр-міністр до цього очолював НАК «Нафтогаз України», і, треба віддати належне, опалювальний сезон пройшов нормально. Але тоді була правильна позиція, казали: «Нічого нікому не продаємо, все йде на потребу українського суспільства». Сьогодні ключова заява, чому ми можемо продавати газ за кордон, – не працюють українські підприємства, тому є надлишок українського газу, є можливість його продавати. То ви так все продасте в цій державі. Тут інше слово проситься, але не можна казати, бо це буде нецензурно.

Далі. Що в нас відбувається з електроенергією? Сьогодні половина України сидить без світла, а за офіційною статистикою ми її продаємо за кордон. Вийдіть ті, хто прийняв рішення продавати електроенергію за кордон, коли в містах і селах нашої держави її просто немає. Ви не знали, що буде така зима? Ви не зробили паралельні ланцюги доставки цієї електроенергії до населення? Чому? Щоб можна було продати нашим міжнародним партнерам? Тоді вийдіть і скажіть, що ми, влада, не для України, не для українського народу, а для наших міжнародних партнерів. Нехай вони вас обирають, платять вам зарплату, називають вас урядом партнерів. Незрозуміло, правда, яке у вас партнерство і чим ви там займаєтеся, але це дуже нагадує специфічні відносини, в які ви вступаєте з українським народом.

Наступне питання – зарплата чиновникам. Кажете, будемо зменшувати 4 тисячі чиновників. Кого? Повиганяєте рядових співробітників, на яких сьогодні тримається вся та державна служба, яка ледь-ледь їде, а позалишаєте собі зарплати? У мене запитання: чому не поскорочували всі наглядові ради? От просто заберіть у них зарплати, нехай попрацюють за просто так, задурно. А це, на хвилиночку, від 300 до 700, іноді до 1 мільйона гривень в місяць. В місяць! Ці люди проводять за монітором по дві–три години на місяць і отримують 300–700 тисяч гривень. Запитайте вчителя, медика, прибиральницю, чи готові вони помінятися з ними місцями. Запитайте військового, який сьогодні стоїть на нулі, чи готовий він помінятися з представниками наглядових рад, які абсолютно жодної користі для державної влади і держави Україна не несуть.

У мене запитання до Прем'єр-міністра, Голови Верховної Ради, керівника монобільшості, всіх інших: а що з законопроєктом № 8310, в якому була поправка про зменшення зарплат чиновників до 10 мінімалок? Ви ж сказали, що це популізм, цього робити не можна. То вийдіть на вулицю, запитайте людей, і почуєте, популізм це чи справедливий підхід, коли зарплата чиновника становила небагато-немало 86 тисяч гривень. Думаю, багато хто був готовий помінятися місцями. Замість того, щоб працювати, приймати нормальні закони, наш уряд поїхав спочатку в Буковель, а потім на засідання Верховної Ради. Взагалі, вам нормально три тижні не збиратися, тому що такий графік? Правда, це не ваша провина. А потім натягують на голову питання, у тому числі від Прем'єр-міністра, просять депутатів зібратися у Верховній Раді хоча б на день раніше. Я не знаю, як хто, я в Києві був всі ці три тижні. Знаю, багато із тих, хто

в цьому залі, були на території нашої держави, працювали на своїх округах, нікуди не їздили. Треба було говорити. Нехай Руслан Олексійович скаже, я до нього як до Голови Верховної Ради України звертався з проханням, щоб нас не парафінили на кожному кутку, провести засідання на минулому і позаминулому тижнях. Були питання, які можна було розглядати: про допомогу бізнесу, допомогу українським підприємствам, виплату зарплат вчителям, медикам і таке інше. Ніхто нічого не зробив, засідання не відбулося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко, до 10 хвилин. Зверніть увагу, кажуть, на трибуні не працює таймер. Подивіться. Будь ласка, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Сьогодні у цьому парламенті реально чорний день для українців, тому що одним із перших був проголосований законопроєкт стосовно людей, які працюють на підприємствах зі шкідливими умовами праці, позбавили їх величезної кількості прав щодо захисту їхнього життя і здоров'я. Тобто люди через війну не мають можливості читати законопроєкти, вони в цьому поклалися на своїх «слуг народу», що вони це робитимуть, захищатимуть їх права, Конституцію, а «слуги» сьогодні стали ліквідаторами громадян України. Здійснюється реальний геноцид української нації. Проголосували за прийняття в цілому всі дружно, мене здивувала навіть деяка опозиція, практично перекреслили права працюючих людей. Це було зроблено зухвало, нахабно, цинічно, пояснюючи це якимись ефемерними грошима. Та ви наведіть порядок у бюджетній сфері, перестаньте красти, припиніть корупцію, а потім знищуйте людей своїми законами. Страшно, що сьогодні знайшлося 246 депутатів, які проголосували за знищення прав працюючих людей з точки зору їх захисту від будь-яких випадків на виробництві, небезпечних умов праці, наслідків для їх здоров'я.

Українці, будь ласка, зверніть увагу на перше голосування в парламенті, подивіться на всіх зрадників, які проголосували сьогодні в цілому як закон за позбавлення прав працюючих людей. Тепер немає жодних сумнівів, що Президент це ще й підпише, бо сьогодні за кожен закон, який приймається проти людей, проти країни, проти наших національних інтересів, виставляється шкала оплати – даються кредити під баснословні відсотки, якщо ми зраджуємо (не ми, а цей парламент, наша команда не зраджує) людей, зраджуємо Україну. І якщо голосують за таку зраду, то одразу отримують 100 мільйонів євро кредиту. Але ви на цих кредитах, на цих подачках не протримаєтеся, треба кардинально міняти політику, стратегію управління державою, переходити від жебрацтва до, як мінімум, прийняття законів, які повністю припиняють знущання над бюджетом, корупцію, все інше.

Наприклад, сьогодні проголосували за закон про приватизацію, де практично всю приватизацію помножили на нуль. Ви можете собі уявити, той, хто підготує підприємство до приватизації, то і управлятиме цим підприємством,

отримає 5 відсотків від вартості приватизації, і ще потім у нього буде право внести зміни до угоди про приватизацію після приватизації в односторонньому порядку. Якщо про це сказати в будь-якому іншому парламенті, вони подумають, що тут зібрання божевільних, які кінчають країну щодня.

Зараз розглядаємо проєкт Закону «Про базову соціальну допомогу». Подивіться, в парламенті нікого немає, це абсолютно нікого не цікавить. У цьому парламенті цікавлять не українці, а тільки договорняки під столом і вказівки. Знову красива назва, і що найстрашніше, соціальний комітет це підтримав. Я не можу собі уявити, щоб у попередніх скликаннях соціальний комітет міг підтримати такі антисоціальні, ліквідаторські для народу України закони.

У чому його суть? Просто послухайте, я знаю, що вам, парламентаріям, тим, хто голосуватиме за, це не цікаво, вам народ України до одного місця. Сьогодні у більшості країн світу розраховується прожитковий мінімум. Це межа, нижче якої не можна людині платити, бо вона просто помре. Якщо платити нижче мінімального прожиткового рівня, людина не виживає. В Україні така методологія, що прожитковий мінімум в розрахуванні є нижчим з усіх країн.

Більше того, в Україні розрахунковий прожитковий мінімум на 2027 рік становить близько 8 тисяч гривень, тоді як пенсія багатьох пенсіонерів залишається на рівні 2 тисячі 900 гривень. Ви розумієте, що на фоні стомільярдної корупції пенсіонерам платять 2 тисячі 900 гривень! Це свідома ліквідація самотніх людей.

Тепер стосовно працюючих людей. Розрахунковий прожитковий мінімум становить трохи більше 15 тисяч гривень. А вони штучно занижують розмір мінімальної заробітної плати, вбивають людей, які не мають захисту. Щоб відійти від цього сорому, коли пенсіонерам і працюючим людям платять нижче мінімального прожиткового рівня, практично вбиваючи їх, вони переходять на показник базової соціальної допомоги, ніким не обрахований, не підкріплений методиками, без порядку розрахунків. Тут написано, що це визначатимуть за залишковим принципом. Гарантій – нуль, методик розрахунку базової соціальної допомоги – нуль, статтю 22 Конституції, яка забороняє погіршувати життя і умови людей, порушили, на неї наплювали, розтоптали. І зараз це подається, як якесь неймовірне досягнення. Ви розумієте, що ви створили королівство кривих дзеркал. Ви абсолютне знищення народу України показуєте як свої перемоги. Це не реформи.

Я хочу, щоб українці, які мене чують, зрозуміли, що коли їм кажуть слово «реформи», це означає, їх вбивають. Тому що словом «реформи» прикривають сьогодні ліквідацію української нації і Української держави. У нас уже суверенітету немає, захисту людей немає, розтоптали і наплювали на профспілки, реальне громадянське суспільство. Запрошують для прийняття законів і для дискусій тільки тих, хто на прикормі, грантові структури, які є лобістами політики знищення України. І сьогодні це голосують в цьому залі, сором’язливо опускають очі і кажуть, що це все добре.

Я вам хочу сказати ще одне. Базова соціальна допомога нівелює, перекреслює, ліквідовує соціальну допомогу на рівні не нижче прожиткового мінімуму індивідуально для людини. Наприклад, якщо людина з інвалідністю живе в родині, а родини мають різний дохід, і родина має сукупний дохід не менше прожиткового мінімуму, а тут не менше базового доходу, то людині з інвалідністю не платитимуть гроші. Ділять людей на чорних і білих: одним людям з інвалідністю платитимуть, іншим – ні, комусь допомогу на дитину платитимуть, комусь – ні, скажуть, що порахували, і нині ця родина отримує трохи більше ніж базовий рівень соціальної допомоги.

Дорогі друзі, хочу вам сказати: якщо після війни людям в Україні розповісти, що зробили з їх життям, життям родин, дітей, людей похилого віку, то за це певних осіб треба розстрілювати на майдані Незалежності, а не притягувати до кримінальної відповідальності.

Тому я стверджую, що проєкт Закону «Про базову соціальну допомогу» є ліквідаторський для української нації, він перекреслює всю соціальну допомогу, яка сьогодні передбачена всіма законами України, перетворює людей в непотріб в цій країні. І це робите ви – «слуги народу». Наша фракція за це не буде голосувати, ми категорично проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі у нас Разумков, Железняк, Гончаренко, Цимбалюк, Волинець і Мар’яна Володимирівна. Вона попросилася виступити останньою.

КОНДРАТЮК О.К., *заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об’єднання «Батьківщина»)*. А Бужанського немає?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає.

КОНДРАТЮК О.К. Немає Бужанського. Ай-ай-ай, що ж його так затримало? Де він дівся?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Увімкніть, будь ласка, час.

Шановні працівники системи «Рада», будь ласка, час.

РАЗУМКОВ Д.О. Можна безлімітно?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую. Я зрозумів, що в нас є план війни, якого теж немає. У нас був план перемоги, план потужної стійкості, стійкої потужності, потуг зі стійкістю, напруження і багато інших планів. До речі, частину із них ви голосували тут, у залі. План перемоги був і десять кроків Президента Зеленського назустріч миру теж. Правда, незрозуміло якому миру і коли. Усе це супер, але хотілося б зрозуміти, а план взагалі є? Не той, що іноді на Троєщині продають, а той, відповідно до якого рухатиметься держава. Має бути план, стратегія, принципи, що повинна будувати вертикаль держави, і система, яка рухає країну і народ. Ми понад два роки про це говоримо, колеги в цьому залі говорять, що Україні потрібен мир. До речі потрібен мир вчора, а сьогодні ми живемо в режимі жовтня, і в нас до початку опалювального сезону залишилося вчора. Буде дуже непроста зима, хто б що не казав і не займався шапкозакиданням.

У мене питання: а який план взагалі? План миру? План війни? Війни, на яку сьогодні немає грошей? Тієї війни, де має бути армія дронів, якої теж немає? Тієї війни, де не потрібні від українських підприємств податки? Фактично це пряма мова наших можновладців. Нам треба, щоб давали гроші міжнародні партнери. Але їх не дають, не дають ці кошти. Ви їх бачили, ні? Вам нормально, коли 90 мільярдів, які обіцяли, ніхто не дав, і зараз не дадуть. А ще американці вимкнуть то розвідку, то *Starlink*, то ще щось. Є план, що в такому випадку робити? Що буде, якщо не дадуть грошей? Є план?

Я розумію, що в бункерах в Кончі-Заспі… До речі, давайте всіх дітей хоча б міста Києва, відправимо в Кончу-Заспу, на ті дачі, які на початку нашої каденції обіцяли передати дітям. Пам’ятаєте, Володимир Олександрович обіцяв. І я це підтримую. Давайте віддамо їх дітям, бо туди за весь час війни, на щастя, так нічого і не впало. То давайте це щастя розділимо з українськими дітьми, вони точно на це заслуговують більше, аніж українські чиновники, 100 відсотків. Там мабуть і з ППО все гаразд, і в школи не прилітає, і садочки не горять, і вчитися можна.

Наступне питання. А що з блекаутом в москві? Я пам’ятаю, це з минулої зими. Транзитна обіцянка, яка давалася і в минулому, і в цьому роках. Правильно? Блекаут в москві, світла у них не буде. Поки, бачу, немає світла в Києві. Сподіваюся, це стосувалося не московського проспекту, який перейменували, а все-таки москви, що за порєбріком і далеко в лісах. Так чи ні?

А що там з рознесеними *Wildberries, Ozon*? Всі плескали, аплодували – клас. Погоджуюся. Є єдина проблема: ми їм змогли рознести 3–4 відсотки логістичних площ, це багато, питань немає, а вони в нас рознесли станом на 1 вересня 34 відсотки логістичних площ, складських площ, яких сьогодні в Україні немає. Де ми будемо зберігати продукти харчування, товари, як надаватимемо послуги? А як ми будемо допомагати бізнесу, який постраждав під час цих обстрілів, втратив після них мільярди гривень, бо не був підготовлений, ніхто його не попередив, ніхто їм ППО не поставив, не захистив, не запропонував державні площі для релокації.

Говорити про те, що ми всіх переможемо, це класно. До речі, я не пам'ятаю, а що відбулося з геніальним планом – повернення до кордонів 1991 року? Куди він подівся? Я щось нічого не чую від представників влади, Кабінету Міністрів, Офісу Президента. Куди він подівся? Що відбулося з кордонами? Вже цього плану немає? Але в деяких хворих головах він досі живе. Позавчора спілкувався з людиною, яка каже, що воювати тільки до кордонів 1991 року. Я кажу, погоджуюся, вперед в ТЦК, тим більше скоро бронь знімуть. Доєднуйся до лав Збройних Сил України і вперед в штурмові бригади, бажано чи в «Скелю», чи в інші «класні» штурмові полки, де людей вбивали і знущалися над ними «не гірше» російських окупантів.

А що у нас відбувається з виборами? То вибори можливі, і влада з 2022 року до них готується, то потім Федоров про це сказав, подивилися на рейтинги, рейтинги лайно, і ні, вже вибори проводити не можна. Потім Трамп сказав. Так ми на Трампа орієнтуємося чи на закон, Конституцію, верховенство права, здоровий глузд, захист безпеки наших людей. Влада виходить і каже: можемо вибори провести, дайте нам два місяці для підготовки до виборів. Це ж цирк, шановні колеги. Я розумію, що Рада кругла, а не квадратна, але це цирк. Немає закону, можливості проголосувати ні військовим, ні тим, хто перебуває за кордоном, ні тим, хто має проблеми з ТЦК, які досі не розігнані «к чертовой матєрі». І в мене запитання: це що, не люди, не громадяни України, в розумінні влади це що, сміття, їх треба повиганяти з цієї держави? То вийдіть і напишіть нові закони, що всі, кому не подобається влада, це вороги, і відповідно до статті 111 Кримінального кодексу всіх у тюрму – і тих, хто на фронті, і тих, хто всередині країни, і тих, хто за кордоном. Тоді це буде хоча б логічно, неадекватно, але логічно. І сьогодні таку алогічну логіку ми бачимо на кожному кроці. Немає здорового глузду, немає плану, немає стратегії, немає бачення, реакція хаотична – спалах зліва, спалах справа. Це ж не миші, які бігають по клітці і мають щось пам'ятати або щось не пам'ятати, бо життя в них таке – два роки. А Україна не на два роки. Україна на сторіччя і тисячоліття, і ми маємо будувати таку країну, в якій залишаться наші діти, а не як сьогодні, коли тисячі наших дітей разом з батьками виїжджають за кордон. З планом, який сьогодні пропонують українському суспільству, я впевнений, не по дорозі. Це не будівництво держави, це намагання, як у ворога, знищити її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бужанський – з процедури. Тільки з процедури, Максиме Аркадійовичу.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Пане Голово, я почув як пані віцеспікер Олена Костянтинівна запитувала, де Бужанський. А Бужанський шукав пані віцеспікера. Бо коли ми голосували важливі законопроєкти для Збройних Сил, євроінтеграції, фінансування, її чомусь не було в залі, вона встала і поїхала.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максиме Аркадійовичу, будь ласка, з процедури. Давайте не будемо напрягати там, де не потрібно.

КОНДРАТЮК О.К. А куди ви пішли?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк Ярослав Іванович. Будь ласка, до 4 хвилин.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Колеги, ми не бачилися з вами 26 днів. Будь-якого робітника за таку перерву, напевно б, звільнили, але не у владі. Сьогодні від уряду ми почули, чому. Тому що в країні все стабільно. Це щойно сказав міністр фінансів. У нас стабільно, тільки, правда, до зими країна підготовлена наполовину. Це як стрибати з парашутом, який відкрився на 50 відсотків: політ красивий, а фінал може бути не дуже гарний. Нам тепер на марафоні розповідають, що це нормально, що плани стійкості профінансовані наполовину, бо були занадто амбіційними. Так само виглядає, що занадто амбіційно очікувати тепла і світла в наших квартирах. До речі, нам розповідають, що грошей немає. Але на марафон чомусь знову знайшлися 100 мільйонів. На укриття не знайшлися, і тепер ми їх не будуємо, а на марафон знайшлися. Напевно, логіка в тому, що укриття рятують життя людей, а марафон, якщо щось і рятує, то лише рейтинг влади. Тож вибір тут, як завжди, очікуваний і очевидний.

Нам розповідають, що бізнесу допоможуть. Але поки що плани влади щодо допомоги бізнесу – підвищити податки, зокрема ПДВ, знову змінити критерії бронювання, і, як ми почули, є ідея обкласти новими податками. Ну це чудова допомога бізнесу, прямо рятівне коло тільки з бетону. І я, напевно, розумію, чому уряд вирішив, що все добре в країні. Тому що не може бути погано в країні, де проста прибиральниця вносить залог в СІЗО у розмірі 0,5 мільйона гривень за непросту чиновницю Офісу Президента. Ну прямо якесь економічне диво відбувається в урядовому кварталі.

Шановні колеги, є і гарна новина. Якось так вийшло, що за ці 26 днів НАБУ поки що нікого з влади не затримало, ніхто знову за кордон не поїхав. Погано, що жодного, хто поїхав до цього або втік, не повернули назад, жоден із наших 10 антикорупційних законопроєктів, до яких прив’язані кошти міжнародних партнерів, не внесений в зал на голосування. З цієї трибуни можна довго знущатися і глузувати з влади, але проблема в тому, що більше влада знущається і глузує з наших громадян, бо виглядає так, що у нас знову змістилися пріоритети. І це дуже легко перевірити, якщо подивитися проєкт бюджету. Бачимо, що підвищують зарплату суддям на 44 відсотки і знову прокурорам на 12 відсотків, а військовим – нуль, і вже п’ятий рік, як сказав Прем’єр, стабільно.

Шановні колеги, сподіваюся, ця пауза дала можливість вам трохи поспілкуватися не тільки з закордонними партнерами, а й з виборцями,

і зрозуміти, на відміну від наших урядовців, в якій ми ситуації насправді. Зараз маємо приймати зміни, бо починається бюджетний процес. Ми внесли поправки, в яких йдеться про 274 мільярди гривень, щоб підвищити зарплати військовим на 20 відсотків, щоб допомогти бізнесу не за рахунок підвищення податків, а за рахунок скорочення непрофільних видатків. Сподіваюся, що не треба доводити здоровий глузд, хоча дуже часто він поданий як поправки від опозиції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Далі замість решти своїх поправок виступить Гончаренко, до 3 хвилин.

Будь ласка, Олексію Олексійовичу. До 4 хвилин? Добре.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні друзі! Знову порожній зал Верховної Ради, а ми говоримо про найголовніше. Я зараз хочу поговорити про те, що відбувається на українських вулицях. Тимчасова слідча комісія, яку я очолюю, продовжує розбирати жах, свавілля, порушення і злочини, які здійснюють працівники ТЦК. Ці центри треба було давно розпустити. Замість цього вони працюють далі. І те, що творять, це просто жах. Людям придумують діагнози: у людини діагноз «епілепсія», а після повторного ВЛК ставлять «остеохондроз». У людини епілептичні прояви, епілепсія, а ВЛК встановлює остеохондроз. І так по кожному пункту. Крадуть людей, документи знищують, вивозять. Це просто жах! І ви думаєте, збираються з цим якось навести лад? Навпаки. Повідомляю, що зараз придумала влада. Пропонується змінити критерії бронювання, в тому числі для оборонних підприємств під гаслами і криками: «нам потрібна війна», «ні кроку назад», «війна до останнього українця». А чим воювати будемо, якщо покладемо оборонні підприємства? Очевидно ж, що оборонне підприємство так само важливе, як і людина на фронті. Без людей оборонне підприємство не зможе працювати. Ні, нашій владі не очевидно.

Наразі Кабінет Міністрів вже готує проєкт постанови щодо зміни правил бронювання. Пропонується, по-перше, створити якийсь координаційний центр, який всіх перевірятиме, пропускатиме. Ага, вітаємо єдине вікно для корупції, щоб далі ще набралися чергові друзі, брати, свати, а потім тікали з валізами грошей за кордон. По-друге, зменшити бронювання навіть для оборонних підприємств (замість 100 відсотків зробити 85 відсотків), для енергетики. І подивіться, додумалися рахувати цифри від кількості не всіх військовозобов'язаних, а виключити із них тих, в кого є законні відстрочки: догляд за інвалідом, студент, ще щось. Тобто ви розумієте, що вони хочуть зробити? Щоб на підприємстві постійно працювали люди, які знають, що їх в будь-який момент можуть забрати. Та ці люди перестануть ходити на роботу, і це знає кожен роботодавець в Україні. Ви просто хочете знищити оборонні підприємства. Ви взагалі збожеволіли? Чим ми будемо воювати і виконувати ваші балачки, які ви понарозказували людям? Чим?

Те саме ще з однією ініціативою. Хто їм муляє очі? Правильно, родини, які мають осіб з інвалідністю (діти, дорослі). Вони не знають, що вже придумати, щоб і в цих родин забрати право на відстрочку, право на догляд за своєю хворою мамою, інвалідом I чи II групи, за дитиною. Замість того, щоб вирішити питання цих 2 тисяч родин і родин, які виховують дитину з інвалідністю, а батько воює, і дуже часто він є добровольцем, хочуть і в інших родин, у складі яких є особи з інвалідністю, забрати цю відстрочку. Я боротимуся проти цього, зроблю все, щоб не сталося ні перше, ні друге. А ті, які це планують, просто вже збожеволіли від грошей і безвідповідальності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цимбалюк Михайло Михайлович, до 7 хвилин. Потім – Волинець, Безугла. І я запитую: ще хтось буде наполягати на своїх поправках чи виступах замість своїх поправок? Поки ні.

Будь ласка, Михайле Михайловичу, до 7 хвилин.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Складно говорити про важливі речі в напівпорожньому залі. Таке враження, що в деяких колег є нагальніші справи. А законопроєкт, який ми зараз обговорюємо, і робочий день, який розпочався з «години запитань до Уряду», є край важливими.

Хотілося б запитати урядовців, що ж все-таки відбувається з наповненням бюджету, чому невчасно отримують грошове забезпечення військові. Бо коли попередній уряд планував цей бюджет, фракція «Батьківщина» попереджала, що і дохідна, і видаткова частини є нереальними, що не вистачить грошей. Нам казали, ми все врахували, війна стає дорожчою, кошти будуть. Де гроші?

Сьогодні львів'яни б'ють на сполох – міський голова Андрій Садовий заявив, що у казначействі лежать платіжки майже на 1 мільярд гривень. А це пальне для швидких, зарплати водіям різних комунальних видів транспорту, інші видатки на комунальників, зарплата, яку вони чекають, за яку виживають. Є гроші на рахунках в міському бюджеті, в тому числі і кредитні гроші, а не можна перерахувати, зокрема за комунальні послуги, бо все заблоковано. У результаті – ростиме пеня на гроші міської влади, кошти громади міста Львова. І сьогодні ми не почули відповідь керівництва уряду, яким нормативним документом вони заборонили Держказначейству проводити операції. Сподіваємося, в наступну п'ятницю все-таки почуємо відповіді від наших урядовців.

Стосовно проєкту бюджету. Треба насамперед розібратися з тим, що відбувається зараз, і планувати його таким чином, щоб на першому місці був сектор безпеки та оборони. Грошове забезпечення військових не може бути 20 тисяч гривень. Не може хтось у державі, яка воює, отримувати більше ніж військові. Обмеження має бути 10 мінімальних зарплат. Крапка. Я маю на увазі

державний сектор, приватники і бізнес нехай заробляють, хай їм Бог допомагає, вони сплачують податки. Кажуть, що не можуть залучити у державний сектор кращих фахівців. То залучайте наших ветеранів, які повернулися з фронту, вони не гірші фахівці, а тих, які не хочуть працювати за таку зарплату, на фронт. Так, з них треба знімати бронювання, переглянути бронювання в державних органах влади, місцевих адміністраціях, де можуть працювати ветерани і жінки.

По суті законопроєкту, який ми обговорюємо. Уряд проводив експеримент стосовно соціальної допомоги в певних областях, і, заради справедливості, деяким родинам саме ця соціальна допомога була більша, ніж вони отримували до того. Так, у нас були випадки, коли родина вирахувала, яку за новими умовами вона має отримувати виплату, і вона була менша за сукупну, яку родина отримувала раніше. Але вони не змогли повернутися до попередньої оплати, і це є проблема. Дещо нам вдалося доопрацювати в комітеті, а десь уряд нас не почув. Юлія Тимошенко висловила позицію фракції «Батьківщина» щодо цього проєкту: ми не будемо голосувати за законопроєкт у такому вигляді, в якому він є зараз. Але ще раз підкреслюємо, нам важливо, щоб та родина, яка потрапила в скрутне матеріальне становище, не залишилася поза опікою держави. Тут присутня заступник, перший заступник міністра соціальної політики… Поки що просто заступник, пані Галино, так? Будете першою заступницею. Важливо, щоб ця допомога була у всіх наших громадян.

Організація Об’єднаних Націй дає статистику: за межею бідності опинилися понад 60 відсотків українців. Тут держава має прийти на допомогу, і не можна зменшувати соціальні видатки на родину, їх потрібно зберегти. Якщо вже кажемо про соціальний захист в цілому, очікуємо від міністерства, уряду проєкт закону про пенсійну реформу. Єдина обіцянка, яка була, – мінімальна пенсія у розмірі 6 тисяч гривень. Фракція «Батьківщина» подала законопроєкт, в якому пропонується понад 7 тисяч гривень. Але, дай Боже, щоб було 6 тисяч гривень. Це, звичайно, не тих 2 тисячі 877 гривень, як пропонує уряд в проєкті бюджету на наступний рік. Однозначно це краще. Але треба говорити про соціальну рівність. Ми надіємося, що на цьому тижні проєкт закону про пенсійне забезпечення прокурорів потрапить в сесійний зал, бо цього вимагає українське суспільство. Проте ми не можемо одним підвищувати пенсії, а іншим обмежувати. Закон зворотної сили не має. Ми можемо казати про всю заборгованість держави за рішеннями судів щодо пенсійних виплат, що підтвердив і міністр соцполітики Улютін. Є один вихід: виплачувати борги, але не так, як це робив попередній уряд, по декілька копійок у місяць. Люди помирають, не дочекавшись соціальної справедливості. Це зобов’язання держави, і ми будемо вимагати, щоб вони були виконані, бо Конституція України стоїть на сторожі прав громадянина.

Ще раз кажу, фракція «Батьківщина» за даний законопроєкт голосувати не буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Народний депутат Волинець, до 5 хвилин, потім – народна депутатка Безугла, до 3 хвилин *(Шум у залі)*. Ні, до 5 хвилин. До 7 хвилин я казав Цимбалюку.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Шановні друзі, наразі зал порожній. Але я звертаюся до телеглядачів, до тих, хто нас дивиться зараз у прямому ефірі, хто подивиться потім. Станом на сьогодні прожитковий мінімум в Україні становить 3 тисячі 209 гривень. Чи можна прожити на такі кошти? Це далеко за межею бідності. На 1 січня наступного року уряд закладає прожитковий мінімум на рівні 3 тисячі 559 гривень. Знову питання: як прожити людям на такі кошти?

Водночас фракція «Батьківщина», яку я зараз представляю, передбачає з 1 січня 2027 року прожитковий мінімум у розмірі 10 тисяч 258 гривень на одну особу, а з 1 жовтня 2027 року заплановане поетапне збільшення цього показника до 10 тисяч 932 гривень. Це втричі більше. Фракція «Батьківщина» сперлася на обрахунки.

Наступне. У проєкті Державного бюджету на 2027 рік уряд пропонує встановити мінімальну заробітну плату з 1 січня 2027 року на рівні 9 тисяч 546 гривень на місяць. Фракція «Батьківщина» пропонує встановити мінімальну заробітну плату з 1 січня 2027 року на рівні 14 тисяч 607 гривень, а з 1 жовтня 2027 року – на рівні 15 тисяч 566 гривень. Фракція «Батьківщина» запропонувала обґрунтоване поетапне збільшення доходів громадян. На такі гроші можна вижити.

Наступне. Хочу звернути увагу, уряд прожитковий мінімум, цей найнижчий стандарт, намагається замінити іншим базовим соціальним стандартом. Тобто прожитковий мінімум замінити на соціальний стандарт невідомо який. Зрозуміло, що він може бути нижчий, ніж я назвав цифри, які закладає уряд, – 3 тисячі 559 гривень. І уряд сьогодні не відкриває ці показники, бо буде тут маніпулювати.

Далі. Сьогодні ще одна ганьба відбулася в стінах парламенту, в цьому залі, – прийняття законопроєкту № 10147 про безпеку праці на робочому місці. Дивіться, виходить, що ті, хто раніше працював і сьогодні працює в шкідливих, небезпечних умовах, втрачають пільги: пільговий стаж, додаткову відпустку. Наприклад, шахтарі, які працюють під землею, на важких роботах втратять до 35 днів додаткової відпустки, металурги втратять від 2 до 14 днів. Сьогодні лідерка фракції «Батьківщина» Юлія Володимирівна говорила про атомників, енергетиків, нафтовиків, газовиків, працівників медичної сфери, які працюють в небезпечних умовах, аграріїв, які працюють в шкідливих умовах, з шкідливими добривами, ядами.

Шановні друзі, у Законі «Про безпеку та охорону здоров'я працівників на роботі» внесенням змін до Кодексу законів про працю України повністю

виключений розділ XI «Охорона праці». Відбираються права вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років, на захист щодо залучення до нічних і шкідливих робіт через виключення відповідних гарантій. Тобто вагітні жінки та жінки, які мають дітей у віці до трьох років, можуть працювати в шкідливих умовах та в нічний час. Тепер це не забороняється.

Права жінок на захист від залучення до роботи в нічний час шляхом виключення спеціальних обмежень – це ще одне питання, яке торкається жінок, в яких є малі діти. Виключаються права жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років, на переведення їх на легшу роботу. Тобто такі жінки не матимуть права на легшу роботу.

Шановні друзі, ще раз звертаю увагу, ми потурбуємося, щоб прізвища тих, хто проголосував за такий ганебний закон, знали всі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Безугла Мар'яна Володимирівна. Будь ласка, до 3 хвилин.

БЕЗУГЛА М.В. Шановні колеги! У парламенті дійсно мало людей. Чесно кажучи, не всі доповіді і мені було цікаво слухати, бо, на жаль, є багато популізму. Законопроєкт, який ми зараз розглядаємо, я готова підтримати, тому що дуже багато накопичилося різних варіантів соціальної підтримки, а люди цього не відчувають. Тому що за 30 років у нас стільки гасел щодо соціальної підтримки і інстанцій, які її мають надавати, а комплексного плану щодо проблеми конкретної сім'ї, окремих верств населення немає, і врешті це перетворюється на збільшений державний апарат, який обслуговує ідеї і має низький коефіцієнт корисної дії. Вийдіть і запитайте, хто задоволений соціальною підтримкою, виплатами. Має бути 20–30 різних виплат чи врешті рухатися до того, щоб була консолідація і адресна підтримка для конкретних сімей, які дійсно цього потребують? Тому загалом я підтримую, ми готові приймати менш популістичні рішення, за що вдячна комітету.

Але, панове, користуючись можливістю, хочу запитати: що у нас відбувається, чому ми мовчимо про принципові речі? Без нас уже поміняли військове керівництво з допомогою протестів людей. А коли протести, це означає, що в парламенті нічого не відбувається, цей рівень пропускається. У Міністерстві оборони залишаються проблеми після зміни, і, як я й наголошувала, немає до кого і звернутися, не знаємо, хто відповідає за політику розвідки протиповітряної оборони. Звісно, протиповітряна оборона – це комплексне питання, стосується і активності місцевої влади, підготовки до того, як зараз трансформується війна. І тут столиця чи не найгірший приклад в готовності, а ми мовчимо про це. На жаль, не вистачило 26 голосів для того, щоб викликати до парламенту Кличка.

Щодо зовнішньополітичної ситуації. Я не почула жодних коментарів стосовно Трампа, щодо Сполучених Штатів Америки, щодо того, що там відбувається, як має реагувати парламент. Тобто ми говоримо про якісь окремі проблеми і замовчуємо глобальні виклики. Я прошу…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми пройшли всі поправки, відхилені комітетом. Я повинен запитати, чи ще хтось наполягає на своїх поправках, які були відхилені комітетом? Не наполягає.

Тоді за рішенням Верховної Ради завтра ми розпочнемо наше пленарне засідання з поправок, врахованих комітетом, які треба підтвердити, і потім голосування за прийняття законопроєкту в цілому.

Колеги, сьогодні, як всі й хотіли, ми розглянули всі питання порядку денного. Дякую всім за роботу. Зараз я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Працюємо далі заради України та її майбутнього.

Слава Україні!